ROCZNIK

TOWARZYSTWA PARYZKIEGO

LEKARZY POLSKICH

TOM III

ZESZYT PIERWSZY. — SPRAWOZDANIE.

1868

PARYŻ

W KSIĘGARNI LUXEMBURGSKIEJ

ULICA TOURNON, 16.

1868

ROCZNIK

TOWARZYSTWA PARYZKIEGO

LEKARZY POLSKICH

TOM III

ZESZYT PIERWSZY. — SPRAWOZDANIE.

1868

PARYZ

W KSIĘGARNI LUXEMBURGSKIEJ

ULICA TOURNON, 16.

1868

Paryż. — Drukarnia E. Martinet, ulica Mignon, 2.

OD KOMISSJI REDAKCYJNEJ.

Towarzystwo Paryzkie Lekarzy Polskich postanowiło rozpocząć na nowo dalsze wydawnictwo Roczników przerwane w 1860 roku. Pierwsze dwa tomy wyszły w 1859 i 1860 r. Tom trzeci, który zaczynamy pierwszym zeszytem, zawiera sprawozdanie z trzech-letnich czynności Towarzystwa, jest dalszym ciągiem przerwanéj pracy. Następne poszyty wychodzić będą w miarę zebranych funduszów, niezbędnych dla wydawnictwa. — Mniéj więcej około trzydziestu arkuszy druku stanowić będą tom jeden. — Treść Roczników będzie następująca :

1° Wstęp obejmujący listę członków i sprawozdanie z czynności Towarzystwa.

2° Prace oryginalne członków.

3° Obraz obecnego stanu medycyny zagranicznej, a szczególniej przegląd prac i obserwacji lekarskich ogłaszanych w ciągu roku we Francji.

4° Obraz obecnego stanu medycyny krajowéj.

5° Sprawozdanie z prac i działań Akademij i Towarzystw lekarskich krajowych i zagranicznych.

6° Wiadomości bibliograficzne, sprawozdania i rozbiory dzieł lekarskich, bibljograficzna notatka o pracach medycznych ogłaszanych drukiem przez Polaków w ciągu roku we Francyi.

7° Rozmaitości lekarskie.

8° Życiorysy lekarzy polskich i wspomnienia pośmiertne zmarłych na obczyznie. Wykaz lekarzy którzy w ciągu roku otrzymali stopnie doktorskie w jednym z uniwersytetów

francuzkich, spis studentów polaków uczęszczających na kursa lekarskie, etc., etc.

Szczupłość funduszów jakiemi Towarzystwo rozporządza nie dozwala nam ogłaszać prenumeraty; pojedyńcze jednak zeszyty, z których każdy stanowić ma pewną całość, oddzielnie nabywać można. Członkowie Towarzystwa otrzymują Rocznik bezpłatnie.

Komissja redakcyjna:

TARNAWSKI Gustaw, *doktór medycyny.*
ŻULIŃSKI Józef, *doktór nauk przyrodzonych.*
ŻULIŃSKI Tadeusz, *doktór medycyny.*

LISTA CZŁONKÓW

TOWARZYSTWA PARYZKIEGO LEKARZY POLSKICH.

BIURO.

Prezes, Dr T. Żuliński.
Wice-Prezes, Dr E. Korabiewicz.
Sekretarz pierwszy, Dr X. Gałęzowski.
Sekretarz drugi, Dr Z. Laskowski.
Kassjer, Dr G. Tarnawski.
Bibliotekarz, Dr Nauk przyrodz. J. Żuliński.

KOMISSJA REDAKCYJNA ROCZNIKA.

Dr Tarnawski (Gustaw).
Dr nauk przyrodzonych Żuliński (Józef).
Dr Żuliński (Tadeusz).

CZŁONKOWIE HONOROWI.

Prof. Dietl z Krakowa.
Prof. Meyer z Krakowa.
Prof. Skobel z Krakowa.

CZŁONKOWIE CZYNNI.

Baraniecki (Adrjan), w Londynie.

Borzobohaty (Wład.), w Paryżu.

Dobrowolski (Mar.), we Francji.

Gałęzowski (Ks.), w Paryżu.

Gałęzowski (Seweryn), w Paryżu.

Gąsiorowski (Kaz.), w Bukareszcie, w księstwach Naddunajskich.

Glindzicz (Miecz.), we Włoszech.

Handvogel, w Paryżu.
Hejdenreich, w La Rochelle.
Jagielski (Wikt.), w Poznańskiém.
Kalinowski (Jan-Adolf), we Francji.
Kleczkowski (Maurycy), we Francji.
Korabiewicz (Ed.), w Paryżu.
Kopernicki (Izydor), w Bukareszcie, w księstwach Naddunajskich.
Kowalski (Jakób), w Paryżu.
Laskowski (Zyg.), w Paryżu.
Loewenhard (St.), w Paryżu.
Malewski, farmaceuta, w Paryżu.
Markuszewski (Michał), we Francji.
Michałowski (Ludwik), naturalista, w Galicji.
Nebelski (Albin), we Francji.
Okińczyc (Alex.), we Francji.
† Pieńkowski (Adolf), naturalista, w Paryżu.
Pigłowski, we Francji.
Piotrowski (St.), w Paryżu.
Rabbinowicz (Izrael-Michał), w Paryżu.
Ramlow (Saladyn), w Paryżu.
Robiński, w Berlinie.
Stański (Kajet.), w Paryżu.
Szaramowicz (Alexander), we Francji.
Szerlecki, we Francji.
Tarnawski (Gust.), w Paryżu.
Wojcikowski (Roch), w Paryżu.
Wołłowicz, w Netley (Southampton), w Anglii.
Wrotnowski (Juljusz), w Paryżu.
† Zabiełło (Paweł), w Paryżu.
Zienowicz (Apollinary), w Paryżu.
Żuliński (Józef), naturalista, w Paryżu.
Żuliński (Tad.), w Paryżu.

STUDENCI SZKOŁY LEKARSKIEJ PARYZKIEJ.

Bartoszewicz.
Biernawski (Alexander).
Dalkiewicz (Juljan).
Fligel (Mateusz).
Hassewicz (Stanisław).
Hilke.
Kreczmar (Felix),
Lebel.
Napieralski.
Nieszkowski.
Perkowski.
Sudnik.
Wyszomirski.
Żaboklicki.

ODEZWA.

W lutym 1865 roku, przy zawiązaniu się na nowo Towarzystwa Paryzkiego Lekarzy Polskich, wszyscy członkowie dawniéj istniejącego Towarzystwa, obecni natenczas w Paryżu, otrzymali zaproszenie na przedwstępne posiedzenia, i prawie wszyscy odpowiedzieli na to wezwanie, zgromadzając się w dniu oznaczonym. — Niemogliśmy tego uczynić względem członków nieobecnych, a szczególniéj zaś takich, których pewne względy (nie wchodzimy w to czy takowe były słuszne lub nie), mogły wstrzymywać od stosunków z naszém Towarzystwem i od udziału w pracach naszych. Z tego jednakże nie wypływa aby nowo-zawiązane Towarzystwo chciało samowolnie zrywać węzły które wiążą go z gronem poprzedników, i aby chciało dobrowolnie pozbawiać się współudziału światłych i chętnych kolegów, dla tego czuje się w obowiązku zawezwać niniejszą wszystkich członków dawniej istniejącego Towarzystwa, których nazwiska nie zostały jeszcze wniesione na listę naszego grona, aby zechcieli zgłosić się listownie. z wyrażeniem czy chcą nadal podzielać nasze prace i być zapisanymi na liście naszéj. Ci z dawnych członków którzy się zgłoszą w ciągu bieżącego roku (do 1go lutego 1869 roku) zostaną wpisanymi do albumu Towarzystwa, na pierwszém najbliższém posiedzeniu po otrzymaniu ich korespondencji, bez wszelkich formalności i bez podania ich pod głosowanie, jak to jest zastrzeżonem w ustawach dla nowo wstępujących członków. Po upływie wyżéj oznaczonego rocznego terminu, ci z dawnych członków Towarzystwa którzy się do nas nie zgłoszą, będą uważani za niemających chęci należenia do naszego grona i podzielania prac naszych, a tém samém za zupełnie obcych Towarzystwu.

SPIS PRZEDMIOTÓW.

Posiedzenia Towarzystwa mają miejsce rue Dauphine, 26, *w pierwszą sobotę każdego miesiąca,* o godzinie 8 wieczorem.

Osoby nienależące do Towarzystwa mogą być obecnemi na posiedzeniach, jeśli wprowadzonemi będą przez jednego z członków Towarzystwa (Art. 17 Ustawy Towarzystwa).

Biblioteka Towarzystwa jest otwartą w każdą sobotę, od godziny 4tej do godziny 6ej popołudniu, dla członków i dla obcyh osób chcących z niej korzystać.

Wszystkie korespondencje i przesyłki do Towarzystwa powinny być adresowane *franco,* na imię pierwszego Sekretarza, rue Dauphine, 26.

ROCZNIK

TOWARZYSTWA PARYZKIEGO LEKARZY POLSKICH

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI TOWARZYSTWA LEKARZY POLSKICH W PARYŻU ZA ROK 1865, 1866 I 1867.

Roku 1858 grono lekarzy polskich, przebywających mniéj więcej stale w Paryżu, wychodząc z potrzeby « utworzenia między Paryżem a lekarzami polskimi pewnego rodzaju cyrkulacji intelektualnej » zawiązało tu *Towarzystwo Lekarzy Polskich,* o którego celu i trzechletnich czynnościach dwa wydane tomy *Rocznika* dają bliższe szczegóły i pojaśnienia dla uczonej publiki naszej.

Główną myślą Towarzystwa Lekarzy Polskich, powiada sekretarz Iszy we wstępie Rocznika, było « nie zawiązywanie » pomiędzy Polakami obecnymi w Paryżu towarzystwa któ- » reby się, co do celu, od innych (towarzystw lekarskich » francuzkich) nieróżniło.......... ale myślą główną było otwo- » rzenie *nowego* pola, dla moralnych korzyści lekarzy pol- » skich.... i szczególne położenie naszych rodaków porozdzie- » lanych różnobarwnemi obwódkami na karcie geograficz- » nej..... Głównym obowiązkiem każdego lekarza polskiego » jest czuwać nad dawną sławą ojczystego gniazda i skupiać » obok niego, jakby w ognisku zwierciadła, ważniejsze za- » sługi rodaków, rozsypanych w pośród różnych narodo-

» wości, z któremi je nieraz cudzoziemcy mięszają... Czyliż
» jest gdzie ognisko naukowe któreby więcej na siebie
» zwracało uwagi i wzbudzało więcej szacunku jak stolica
» Francyi? Każdy postęp, każda sława, rozchodzą się ztąd
» z szybkością telegrafów po całym świecie. Ze wszystkich
» zatem względów założenie *Towarzystwa Lekarzy Polskich*
» w Paryżu zdawało się być szczęśliwym pomysłem, mogą-
» cym przedstawić liczne korzyści dla lekarzy polskich. »

Wypadki roku 1861 zwróciły uwagę wszystkich rodaków naszych na sprawę oswobodzenia kraju: wszyscy młodzi lekarze opuścili Francję dążąc do rodzinnej ziemi, a mały zastęp stale mieszkających w Paryżu lekarzy niewystarczał do podtrzymania nadal tego Towarzystwa. W połowie więc roku 1861 zawiesić ono musiało swe posiedzenia, zostawiając wszystkie pozostałości, archiwa i bibliotekę w rękach swego sekretarza doktora A. Raciborskiego.

Gdy zbiegiem jednak nieszczęśliwych okoliczności, nowa garstka braci naszych znowu szukać musiała schronienia na obcéj ziemi, a więc i w Paryżu, pozostający lekarze postanowili, za staraniem doktora Adryana Baranieckiego, na nowo rozpocząć zawieszone czynności byłego Towarzystwa Lekarzy Polskich.

Na wezwanie też zrobione przez doktora A. Baranieckiego, pierwsze posiedzenie odbyło się w dniu 21 lutego 1865 roku.

Zebrane grono zaproszonych lekarzy, po wstępnej zagajającej mowie doktora Seweryna Gałęzowskiego, wysadziło Komissję złożoną z doktora Stańskiego, doktora Korabiewicza i doktora X. Gałęzowskiego do rozpatrzenia i ostatecznego zredagowania ustawy, jakiej projekt na temże jeszcze posiedzeniu przedstawił Towarzystwu Dr Baraniecki.

W dniu 2 marca, to jest na drugiem z kolei posiedzeniu, po ogólnej dyskusyi nad projektem przedstawionej przez Komissję ustawy Towarzystwa Lekarzy Polskich, takową z pewnemi zmianami jednogłośnie przyjęto.

Osobny oddruk ustawy, uwalnia nas od szczegółowego nad

nią tutaj zastanawiania się. Powtórzymy więc tylko w streszczeniu cel Towarzystwa zapisany na pierwszej karcie Ustawy, a mianowicie :

« *a*) Utworzenie bratniego ogniska naukowego w którem by, » udzielając sobie własnych praktycznych spostrzeżeń, lekarze » polscy znajdowali bodziec do wzajemnego kształcenia się, » a w potrzebie radę i pomoc, i przechowali pomiędzy sobą » owo tradycyjne koleżeństwo jakiem się zawsze chlubili le- » karze polscy w kraju i po za krajem.

» *b*) Badanie ciągłe postępu i rozwoju nauk lekarskich i » pomocniczych, przy czem Towarzystwo szczególnie ma » mieć na względzie kraj i jego potrzeby.

» *c*) Podawanie przybywającym z kraju lekarzom środków » do prędkiego obznajmienia się z trybem nauk lekarskich i » znakomitszemi zakładami naukowemi..... i

» *d*) Pośredniczenie w stosunkach naukowych z zagranicz- » nemi Towarzystwami naukowemi i obznajmianie cudzo- » ziemców z spostrzeżeniami i ważniejszemi pracami naszych » lekarzy. »

Po przyjęciu i podpisaniu powyższej ustawy, na temże jeszcze posiedzeniu przystąpiono do wyboru urzędników Towarzystwa na rok 1865, i głosowaniem powołani zostali na :

Prezesa	Dr E. Korabiewicz.
Wiceprezesa	Dr M. Kleczkowski.
Sekretarza 1[go]	Dr Stański.
Sekretarza 2[go]	D[r] Gałęzowski.

Wybór zaś bibliotekarza i kasjera odłożono do późniejszego czasu; nie cierpiące jednak zwłoki czynności kasjera, zgodnie z Ustawą, wziął na się wybrany wiceprezes doktór Kleczkowski.

Po tych przedwstępnych czynnościach, Towarzystwo, od dnia 1 kwietnia 1865 roku, to jest od trzeciego z kolei posiedzenia, przystąpić już mogło do właściwych naukowych

czynności; posiedzenia też od dnia tego aż po dziś dzień odbywały się regularnie w terminach miesięcznych.

Oto w *streszczeniu* cały obraz czynności Towarzystwa spisany wedle księgi protokułów w porządku chronologicznym w jakim prace przedstawiane, a czynności dokonywane były.

Dnia 1 *kwietnia* 1865. — Dr Stański czytał napisaną przez siebie rozprawę *Sur la contagion dans les maladies*, jaką przedstawił także francuzkiej akademii lekarskiej w Paryżu; w pracy tej dowodzi on niezaraźliwości chorób epidemicznych. Po odczytaniu rozprawy w łonie Towarzystwa miała miejsce długa dyskusja.

Dnia 6 *maja* 1865. — Dr X. Gałęzowski przedstawił obserwację jaką czynił w szpitalu *Lariboisière* na dwudziestoletniej dziewczynie która porażoną była owrzodzeniem wewnętrznej ściany serca.

Dr Stański opowiadał ciekawy wypadek gwałtownego krwotoku jaki zalicza do krwawców (hémoraphiles).

Dnia 3 *czerwca* 1865. — Dr K. B. czytał rozprawę o owrzodzeniu żołądka i leczeniu go zapomocą mlecznej dyety, co dało powód do długiej dyskusji.

Dnia 1 *lipca* 1865. — Dr X. Gałęzowski czytał rozprawę o wypadku choroby zbliżającej się do Leucocythemii, przy braku zupełnym białych kulek we krwi, którą Dr Cornil śledził kilkakrotnie pod mikroskopem.

Dr Ramlow przedstawiał nowy instrument doktora Petera, tak zwany *plesigraf*, mający na celu dokładne określenie przy wypukiwaniu rozmiarów różnych trzewiów brzusznych.

Dnia 5 *sierpnia* 1865. — Professor A. Pieńkowski czytał swą rozprawę o konserwowaniu mięsa; pracą tą zajmował on się był w Gandawie, w roku 1864, a wyniki i naukowe spostrzeżenia swe przedstawił akademii Belgijskiej, która w Rocznikach swych rozprawę jego zamieściła w całości.

Dr Kleczkowski komunikuje spostrzeżenie jakie zrobił na chorym w szpitalu *Hôtel-Dieu*, w oddziale professora Grisol'a,

tyczące się trudności w rozpoznaniu początku gorączki tyfoidalnej.

Dnia 2 *września* 1865. — Dr Korabiewicz czytał nader zajmującą rozprawę o *Coxalgii,* natury czysto nerwowej, jaką miał w swej praktyce na dziewczynie piętnastoletniej.

Tegoż dnia, Towarzystwo uznawszy za słuszne przedstawione przez doktora Stańskiego powody usunięcia się jego od obowiązków Sekretarza 1[go] wybrało na jego miejsce doktora X. Gałęzowskiego, a na miejsce Sekretarza 2[go] doktora Glindzicza.

Dnia 7 *października* 1865. — Z powodu panującej cholery, na skutek sprawozdań doktorów Gałęzowskiego i Ramlowa o cholerycznych w szpitalach paryzkich, rozpoczęła się długa dyskusja o cholerze ze stanowiska teorji i praktyki; oprócz sprawozdawców, brali w niej udział doktorzy: Kowalski, Kleczkowski, Tarnawski i T. Żuliński.

Nadto, dnia tego, Dr X. Gałęzowski podaje obserwację nad chorą która porażona była *dwójwidzeniem.*

Dnia 4 *listopada* 1865. — Dr T. Żuliński zabiera głos odłożony zeszłego posiedzenia z powodu spóźnionej pory, w kwestji *dwójwidzenia* podniesionej przez doktora X. Gałęzowskiego, dowodząc możebności dwójwidzenia natury czysto nerwowej.

Dr A. Okińczyc czyta napisaną przez siebie rozprawę o padaczce (epilepsia) udzielonej żonie przez męża w czasie spółkowania.

Dr T. Żuliński opowiada bardzo rzadki wypadek padaczki, który w objawach swych bardzo się zbliżał do wodowstrętu, chociaż chory pił wodę; nadto popiera zdanie poprzednika swego o udzielaniu się chorób podobnych, przytaczając udzielenie się wspomnianej dopiero co przypadłości jednemu koledze przebywającemu z chorym w tejże samej więziennej celi.

W końcu, na posiedzeniu tém wybrano komissję złożoną z doktora X. Gałęzowskiego, doktora Okińczyca i doktora T. Żulińskiego, której powierzono wypracowanie planu

wydać się mającego Rocznika Towarzystwa lekarzy polskich w Paryżu.

Dnia 2 grudnia 1865. — Dr T. Żuliński, w imieniu komissji, czyta projekt wydać się mającego Rocznika, który w całości przyjętym został.

Projekt ten dzieli Rocznik na: 1° Wstęp; 2° Prace oryginalne; 3° Obraz obecnego stanu medycyny zagranicznej; 4° Obraz obecnego stanu medycyny krajowej; 5° Sprawozdanie z prac i działań Akademij i Towarzystw lekarskich krajowych i zagranicznych; 6° Sprawozdania, rozbiory i wiadomości bibliograficzne z dzieł literatury lekarskiej krajowej i zagranicznej; 7° Rozmaitości lekarskie, i 8° Biografje lekarzy polskich.

W końcu posiedzenia tego, Dr X. Gałęzowski tłomaczył użycie oftalmoskopu i pokazywał zastosowanie jego na kruliku i oczach kolegów.

ROK 1866.

Dnia 13 *stycznia* — Dr X. Gałęzowski opowiadał ciekawy wypadek: *Invaginatio intestinorum*, jaki widział w Hôtel-Dieu, gdzie po wyczerpaniu wszystkich zalecanych tu środków zdecydowano się otworzyć kiszkę, po czem chory wrócił do zdrowia. Dr K. wspomina o takimże wypadku *invaginacyi*, jaki widział w Warszawie; Dr Lewenhard, w Szwajcaryi: a Dr T. Żuliński, w Krakowie, w klinice doktora Dietla.

Nadto w podniesionej przez doktora K. dyskusji o eterze i chloroformie, jako środkach znieczulających przy operacyach, brali udział z kolei wszyscy obecni członkowie Towarzystwa, aż kwestję uznano za wyczerpaną.

Dnia 3 *lutego* — Dr T. Żuliński czyta sprawozdanie z wypadku: *upław białych* jakie widział u dwu i pięcioletniej dziewczynki. Dr L. Laskowski: o *używaniu kąpieli arsenikalnych przy leczeniu reumatyzmów chronicznych i zastąpieniu miesiączki krwotokiem z nosa* (epistaxis). Na koniec Dr Ramlow

opisał wypadek rozdęcia *Venæ saphenæ* u dziewczynki dwumiesięcznej, którą to przypadłość (wielkości jaja) Dr Nelaton leczył nastrzykiwaniem po 10 kropel rozczynu chlorniku żelaza w trzech kierunkach.

Dnia 3 *marca.* — Dr Korabiewicz czyta opis wypadku *Peritonitis tuberculosa* której za życia rozpoznać nie było podobna, a co dopiero pośmiertna wykazała sekcja.

Prócz tego, Dr Korabiewicz opowiadał, ze swej praktyki bieżącej, kilka wypadków epidemicznej *Parotitis*, która u chłopców połączoną była z bólem i obrzmieniem jąder, a u dziewcząt z cierpieniem jajników i piersi.

Dnia 14 *kwietnia.* — Dr G. Tarnawski czyta opis wypadku nosacizny jaki obserwował na chorym w szpitalu Hôtel-Dieu.

Dalej, podniesiona przez Dra Z. Laskowskiego kwestja bromku potasu, jako środka farmakologiczno-terapeutycznego, dała powód Towarzystwu do długiej i wyczerpującej dyskusji.

W końcu posiedzenia tego, przystąpiono do rocznych wyborów, wedle których na rok 1866 powołani zostali : na prezesa Dr E. Korabiewicz ; na wiceprezesa Dr T. Żuliński ; na sekretarza 1go Dr X. Gałęzowski ; na sekretarza 2go Dr S. Lewenhard, i na bibliotekarza Dr S. Ramlow.

Dnia 5 *maja.* — Dr X. Gałęzowski czytał opis cierpienia ocznego spowodowanego *tumorem mózgowym,* który to wypadek obserwował raz z doktorem Vigla, a drugi raz w klinice doktora Grisol'a.

Dr S. Lewenhard rozpowiada o wypadku fistuły stolco-pochwowej (recto-vaginalis), i zapatrywaniu się doktora Nelatona na tę przypadłość.

Dnia 2 *czerwca.* — Dr Z. Laskowski czyta nader ciekawy opis cierpienia spowodowanego narostem kostnym, rozwiniętym na podstawie czaszki i wywierającym nacisk na mlecz przedłużony. Wypadek ten jest ważnym z tego względu, że był za życia tak rozpoznanym jak go pośmiertna wykazała sekcja.

Dnia 7 *lipca.* — D^{r}. T. Żuliński czyta rozbiór i sprawozdanie ze świeżo wydanej i nadesłanej Towarzystwu *Fizyologii* D^{ra} G. Piotrowskiego, professora Wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie, który to rozbiór ma być pomieszczonym w Roczniku Towarzystwa Lekarskiego Polskiego w Paryżu.

Na temże posiedzeniu, Dr X. Gałęzowski przedstawia na członka Towarzystwa Lekarskiego Polskiego Józefa Żulińkiego, doktora Nauk przyrodzonych, który jednogłośnie przyjętym zostaje.

Dnia 11 *sierpnia.* — Dwie sprawy, a mianowicie: *O metodzie pneumatycznej* Guerin'a i o *Ropnicy* (Pyemia) i pojęciach o niej w Niemczech i we Francyi, dały powód Towarzystwu do długiej i wyczerpującej dyskusji w której z kolei brali udział prawie wszyscy obecni członkowie.

Na temże posiedzeniu Dr F. S. przyjętym został na członka Towarzystwa Lekarskiego Polskiego w Paryżu.

Sekretarz pierwszy zawiadamia o nadesłaniu dla Towarzystwa książek z Krakowa, składa kilkanaście exemplarzy ofiarowanych dla członków Towarzystwa *Collectanea medico-chirurgica,* i *Gazetę lekarską* nadesłaną z Warszawy, z prośbą o współpracownictwo w niej członków Towarzystwa Lekarzy Polskich.

Dnia 1 *września.* — Dnia tego, sprawy czysto administracyjne Towarzystwa, jak debata nad urządzeniem czytelni i biblioteki lekarskiej, i środkami jakich w tym celu użyć by należało, zabrały czas dla kommunikacyj czysto naukowych.

Dr T. Żuliński czyta spis nadesłanych dla Towarzystwa książek, ofiarowanych od Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Ponieważ zaś między takowemi znajduje się kilkanaście tomów Rocznika Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, obowiązuje się przeto zrobić z nich rozumowany wyciąg artykułów dotyczących nauk lekarskich i przyrodniczych, dla łatwiejszego korzystania z tychże.

Sekretarz 1^{szy} składa dla biblioteki Towarzystwa ofiarowa-

nych kilkanaście broszur treści lekarskiej, między któremi jest kilka prac naszych rodaków jak D^ra^ Biernackiego, i D^ra^ Czerwińskiego.

Dr F. S. przedstawiając ważność stosunków naukowych między Paryżem a Warszawą, prosi aby Towarzystwo wzięło na siebie zasilanie pracami swemi *Gazetę lekarską*, która jest organem lekarskiego Fakultetu w Warszawie.

Dnia 6 *października.* — Urządzenie i podział pomocy lekarskiej dla rodaków zamieszkujących różne dzielnice wielkiego Paryża, były dnia tego wyłącznym przedmiotem narad członków Towarzystwa, które potrzebie tej zadośćuczynić pragnęło.

Dnia 3 *listopada.* — Sekretarz 1^szy^ odczytuje list D^ra^ Robińskiego z Berlina, który przyjmuje na siebie obowiązek korrespondenta Towarzystwa Lekarskiego Polskiego. Dr X. Gałęzowski proponuje aby Towarzystwo uchwaliło, zamiast Rocznika, którego w tym roku dla braku funduszów wydać nie może, wydrukowanie krótkiego chociaż sprawozdania z czynności, któreby dla ogółu uczonej publiki było dowodem prac i zajmowania się ciągłego Towarzystwa naszego. Projekt przyjęto i na wniosek prezesa wyznaczono do tego komissję złożoną z doktorów X. Gałęzowskiego, Z. Laskowskiego i T. Żulińskiego.

Dr Lewenhard uprasza Towarzystwo aby go dla braku czasu uwolniono z obowiązków sekretarza 2^go^, ku czemu przychylając się Towarzystwo jednogłośnie na urząd ten zaprosiło D^ra^ L. Laskowskiego, który takowy przyjął.

Dr Lewenhard czyta dnia tego rozprawę, *O zapaleniu, wedle teoryi Virchov'a*, a prezes, Dr. Korabiewicz, zdaje sprawę ze sztucznego porodu płodu dotkniętego *wodą głowy* (hydrocephalus), jaki dokonał na kobiecie 23-letniej. Wypadek ten nader ciekawy należy do bardzo rzadkich, gdyż na 4000 porodów, wedle statystyki Pani La-Chapelle, trafia się zaledwie 15.

Dnia 8 *grudnia.* — Na wniosek D^ra^ T. Żulińskiego aby

Towarzystwo lekarzy Polskich zajęło się zebraniem pewnych materjałów z ziem Polskich mogących być przełożonemi przyszłemu lekarskiemu między-narodowemu kongresowi w Paryżu, rozpoczęły się w łonie Towarzystwa długie narady po których proszono Dr. Seweryna Gałęzowskiego aby się zniósł w sprawie tej z Towarzystwem lekarskiem w Poznaniu ; D^ra^ Z. Laskowskiego, dla zkomunikowania się z Warszawskiem Towarzystwem Lekarskiem, a D^ra^ T. Zulińskiego z Krakowskiem Towarzystwem naukowem.

Powód ten zwrócenia się do trzech towarzystw lekarskich polskich, dał sposobność doktorowi X. Gałęzowskiemu do ubolewania nad niejednostajnością nomenklatury lekarskiej u nas i tworzenia nowego słownictwa.

Dr T. Żuliński zwraca uwagę mówcy na rozprawę doktora J. Majera z Krakowa *O słownictwie lekarskiem,* która się znajduje w przysłanych Towarzystwu Rocznikach towarzystwa naukowego Krakowskiego.

Tam są podane główne motywa nowego słownictwa szkoły krakowskiej. Dr X. Gałęzowski obiecał w sprawie tej złożyć Towarzystwu rozprawę.

ROK 1867.

Dnia 5 stycznia. — Sekretarz 1^szy^ udziela Towarzystwu wiadomość o śmierci D^ra^ J. Bereźniewicza, który przybywszy tu w celu leczenia się, a mianowicie, zrobienia operacyi na raka szczęki dolnej, zmarł dnia 30 grudnia 1866. Dr T. Żuliński udziela kilka szczegółów z życia jego pod względem naukowym, jako lekarza. W 26 roku życia zmarł z krzywdą dla nauki i rodaków, których serdecznie jednał dla siebie. Dr Józef Żuliński czytał niektóre ustępy z rozprawy jaką wygotował *O źródłach mineralnych w Amélie-les-Bains* (w Pirenejach), które osobiście zwiedzał r. 1866. Praca ta zamieszczoną będzie w Roczniku Towarzystwa lekarskiego polskiego w Paryżu.

Dnia 2 *lutego.* — Dr Z. Laskowski komunikuje ciekawy wypadek jaki obserwował w szpitalu *Charité* w oddziale D[ra] Pideau, a mianowicie : wysypki zachowującej wszystkie cechy odry (rubeola), która powstała w skutek zażywania balsamu kopajwy przy cierpieniu tryprowem.

Dr Lewenhard zdaje sprawozdanie z dwóch wypadków jakie się wydarzyły w klinice doktora Velpeau. W pierwszym razie była to *cysta* więzu okrągłego, która imitowała zupełnie przepuklinę. W drugim zaś narośl szypułkowata, postaci grzyba, koloru mocno-czerwonego, wydzielająca z siebie płyn przezroczysty, niezawierający wcale komórek ropnych. Utwor ten, wedle rozpoznania doktora Velpeau, wychodził z kadrów znanych dotąd cech nerwotworów.

Dr B. opowiada jeden wypadek, gdzie wielka ilość brodawek posianych po twarzy jednej kobiety, znikła zupełnie i bez śladu, skoro jedną z takich brodawek na ręku wypalił kwasem siarczanym.

Dnia 2 *marca.* — Sekretarz 1[szy] przedstawia podanie złożone na jego ręce do Towarzystwa lekarskiego polskiego w Paryżu, w którem kilku polskich uczni Fakultetu lekarskiego w Paryżu żąda by ich przypuszczono do grona Towarzystwa. Towarzystwo z żądaniem tem, postąpiło sobie wedle art. 4[go] Ustawy, który opiewa: « Studenci lekarskiego » wydziału ostatniego kursu, mogą być także przyjęci do » grona Towarzystwa, pod warunkami obowiązującemi człon- » ków. Studenci zaś trzech pierwszych kursów, mają prawo » bywać na posiedzeniach, mogą korzystać z czytelni i zbio- » rów Towarzystwa na równi z członkami czynnemi. »

Następnie Dr X. Gałęzowski komunikuje świeży wypadek udawanego niewidzenia jak miał w swej klinice. Była to kobieta lat 35 mająca której Dr Velpeau w oddziale swym diagnozował *tumor* mózgowy. Skoro jednak badania oftalmoskopem wnętrza oka niewykazały żadnych zmian na siatkówce, D[r]. Gałęzowski przypuścił, że tu musi mieć miejsce

udawanie, i z pomocą pryzmatu przekonał się o słuszności swego podejrzenia.

Wypadek ten dał powód towarzystwu do obszernej dyskussyi o chorobach udawanych. Dr Lewenhard cytował nader ciekawy wypadek udawanej *padaczki* (epilepsia) jaki widział na jednym więźniu w klinice berlińskiej. Człowiek ów przekonany przez dyrektora kliniki o oszustwo, wzywanym był później przez professorów do auditorium przy teoretycznych wykładach padaczki, dla okazania słuchaczom jej napadów. Udawanie bowiem było doskonałe.

Nakoniec Dr T. Żuliński opowiada kilka wypadków udawanych cierpień jakie przed kilkoma laty miały miejsce w wojskowym szpitalu *Val-de-Grâce* w Paryżu. Między innemi, jeden rekrut udający niemego, przeszedłszy wszystkie możebne próby, dokonywane na jawie i we śnie, wypuszczonym był na wolność jako głucho-niemy. W krótkim jadnakże czasie, naczelny lekarz szpitala tego spotkał go na jednej z ulic Paryża głośno rozprawiającego w gronie swych towarzyszy.

Dnia 6 *kwietnia.* — Po przeczytaniu korrespondencyi przez Sekretarza 1go, zabrał głos p. Nieszkowski. Czytał on sprawozdanie swoje kliniczne o jednym chorym na *chronicznego trypra*, w którym to wypadku godnem było uwagi zajęcie stawów, jakie niektórzy przypisują głównie zapaleniu tryprowemu.

Spostrzeżenie to dało powód Towarzystwu do głębszego zastanowienia się nad istotą cierpienia tryprowego. Grono obecnych członków biorących udział w dyskussyi nad tym przedmiotem podzieliło się na dwa stronnictwa. Dr X. Gałęzowski bronił i dowodził istnienia zakażenia tryprowego ogólnego, cytował nawet kilka wypadków zapalenia tęczówki (*iritis*) natury tryprowej. Dr Ramlow i inni bronili przeciwnego mniemania, a mianowicie tego, że tryper jest cierpieniem czysto miejscowém.

Po długiej dyskussyi, gdy kwestyja jeszcze wyczerpaną

niezostała, odłożono dalsze nad nią rozprawy do czasu późniejszego.

Dnia 4 maja. — Po przeczytaniu protokułu i korrespondencyj, Towarzystwo dnia tego zajmowało się przeważnie bieżącemi administracyjnemi sprawami, po załatwieniu dopiero których, Dr Z. Laskowski przedstawił Towarzystwu bardzo zajmujący wypadek *eclampsii.* Była to młoda kobieta, która po odbytym ciężkim porodzie, została dotkniętą popołogowem zapaleniem otrzewnej, a w miesiąc potem w perjodzie wyzdrowienia, dostała niespodzianie *eclampsii.*

W miesiącu lipcu, z powodu częstych posiedzeń lekarskiego między-narodowego kongresu, w którym wszyscy członkowie Towarzystwa lekarskiego polskiego brali udział, posiedzenia nie było; zato jednak miało miejsce:

Dnia 21 *sierpnia*, POSIEDZENIE NADZWYCZAJNE. — Zebranie dnia tego zwołanem umyślnie zostało w czasie trwania posiedzeń między-narodowego lekarskiego kongresu, aby wielu z kraju przybyłych lekarzy polskich asystować mu mogło.

Po zagajającej przemowie prezesa Towarzystwa, doktora E. Korabiewicza, zabrał głos Dr X. Gałęzowski, który korzystając z dość licznie zebranego grona lekarzy Polskich, za przedmiot przemowy swej wziął słownictwo lekarskie w Polsce. Ubolewając nad zamięszaniem u nas w tym względzie, powstawał na nowatorstwa w terminologii polskiej, za które uważa wszelkie spolszczanie znanych nazw łacińskich.

Tworzenie nowego lekarskiego słownictwa polskiego, mówił D^r^ Gałęzowski, utrudniać będzie nowemu pokoleniu lekarzy naszych korzystanie z nowszych dzieł medycznych zachodu, który się jedną przecie posługuje terminologją. Zwrócił więc w końcu swej przemowy D^r^ Gałęzowski prośbę do obecnych na posiedzeniu tem lekarzy, aby, powróciwszy do kraju, chcieli być pośrednikami w pracy ujednostajnienia i utrzymania w Polsce na wzór Zachodu utartej i znanej już powszechnie grecko-łacińskiej terminologii lekarskiej.

Przemowa ta doktora X. Gałęzowskiego żywą wywołała

dyskusyą w łonie Towarzystwa, i na stanowczą z wielu stron natrafiła opozycję. Szkoła Warszawska i Krakowska znalazła tu swoich zwolenników i gorących obrońców, chociaż i opinje doktora X. Gałęzowskiego nie zostały także bez poparcia.

Rezultat długich w przedmiocie tym rozpraw był ten, że kilku z obecnych tu na posiedzeniu lekarzy przyobiecało wystąpić publicznie w sprawie słownictwa lekarskiego w Polsce z więcej wyczerpującemi pracami, ażeby je co rychléj doprowadzić do pożądanego *ujednostajnienia*, jakiego jednak duch naszej mowy, tradycja i prawda wymaga.

Z kolei Dr Z. Laskowski przedstawił Towarzystwu przyniesione na posiedzenie to preparata anatomiczne, zachowane wedle metody jego i doktora Brisson. Preparata te wystawione były na powszechnéj wystawie paryzkiej (roku 1867). Metoda ta konserwacyjna, której zasadę i sposób postępowania po raz pierwszy publicznie na posiedzeniu tem tłómaczył Dr Z. Laskowski, polega głównie na rozczynie kwasu *karbolowego*, który się nastrzykuje w wielkie naczynie trupa, lub też na kąpieli w jaką zanurzać można pojedyncze preparata. W obu razach rezultat jest jeden. Sposób ten konserwacyjny ma tę wyższość nad wszystkiemi innemi znanemi dotąd metodami, że tak zachowuje preparata anatomiczne i patologiczne, iż się one w niczem nie różnią od preparatów świeżo odrobionych z trupa, chyba w tem tylko że nie posiadają już nieprzyjemnej woni gnijącego ciała.

W końcu Dr Z. Laskowski oświadczył Towarzystwu, że w d. 22 sierpnia, na posiedzeniu lekarskiego kongresu między-narodowego, czynić będzie podobny komunikat, a Dr Sapey, professor anatomii w szkole lekarskiej w Paryżu, wkrótce złożyć ma raport francuzkiej Akademii medycznej w kwesiji tej konserwacyjnej metody.

Po doktorze Z. Laskowskim zabrał następnie głos Dr K. B. w przedmiocie nowotworu w tętnicy udowej (art. femoralis) którego preparat przedstawił zgromadzonym na tem posiedzeniu członkom Towarzystwa.

Z kolei Dr T. Żuliński przedstawił Towarzystwu nowy sposób jakiego użył dla wypędzenia z organizmu ludzkiego: *Tœniam* i *Bothriocephalum latum*, a który polega na zadaniu choremu ziarek dyni (grains de potiron). Dwa okazy *Tœniœ* i dwa *Bothriocephali lat.*; przedstawił Towarzystwu zachowane w spiritusie. Opis cierpienia jednego chorego, w którego kiszkach gnieździł się *Bothriocephalus latus* zasługuje tu na szczególną uwagę. Był to mężczyzna lat przeszło 46 mający, silnie zbudowany. Od lat czterech miewał on co noc między 1-3 godziną napad zimnicy, dreszcze, gorączkę i marzenia. Obrzmienia śledziony nie było żadnego, za to ból głowy nieustający. Narządy oddychania, krążenia i trawienia nie przedstawiały żadnego zboczenia. Chinina i wszystkie inne używane przez lat cztery środki lekarskie pozostawały bez wpływu. Dopiero bromek potasu (Br Ka) 12 gram na 200 wody (po łyżce stołowej rano i wieczór przepisany przez doktora T. Żulińskiego), przyniósł pewną ulgę choremu, poczem pokazywać się poczęły w odchodach białe kawałki — jakoby tasiemca. Dano więc mu ziarka dyni, a następnie 40 gram oleju rycinowego, po którym wyszedł z chorego znacznej długości *bothriocephalus latus* z głową, i od tego czasu czteroletnie napady zimnicy i bóle głowy zupełnie ustały, i chory wrócił do zdrowia.

W końcu, Dr T. Żuliński wskazał sposób przez siebie używany zadawania owych ziarek, jako środka przeciw-tasiemcowego.

Dnia 5 października. — Dr T. Żuliński zdaje sprawozdanie ze swej podróży do wód Vichy i odczytuje umyślnie w tym celu napisaną rozprawę «O wodach Vichy i ich lekarskiem użyciu».

Dr I. Kopernicki komunikował z kolei bardzo ciekawy wypadek zupełnego przemieszczenia (*transpositio*) całego układu krwionośnego jakie napotkał u dziecka kilkomiesięcznego w prosektorium anatomicznem w Bukareszcie. Wszystkie naczynia szyi i klatki piersiowej były tu w odwrotnym po-

rządku, gdy serce leżało po środku pod kością mostkową, z wierzchołkiem skierowanym ku stronie prawej.

Prócz tego Dr I. Kopernicki przedstawił dnia tego Towarzystwu drugą bardzo ciekawą obserwację: otwarcia się stawu ramieniowego do torebki maziowej pod mięśniem naramieniowym.

Z kolei Dr P.... zwracał uwagę kolegów na spostrzeżenia jakich już kilka widział w swej praktyce przy sekcyach pośmiertnych a mianowicie: że u ludzi, którzy sobie odebrali życie przez zarznięcie się, znajdował zawsze płodowy gruczoł *thymus*. Dr Kopernicki jednak powiada, że ani on ani też prof. Leonow z Kijowa, który ten fakt głównie propagował, niemógł gruczołu tego nigdy wykazać u samobójców, tą śmiercią zmarłych.

Dnia 2 listopada. — Po odczytaniu protokułu i załatwieniu bieżących administracyjnych spraw, Towarzystwo na posiedzeniu tem zajętem było wyłącznie rozprawą doktora P... « *O Patologii Cholery* » jaką tenże na zebraniu tem czytał.

Ciekawe spostrzeżenia doktora P.... co do patologii cholery odnoszą się nietylko do chwili kiedy objawy choroby tej występują już widocznie, ale i do perjodu usposabiającego, który nie po biegunce i w ogóle po nieusposobieniu żołądkowem poznaje Dr P., ale po zwolnieniu tętna u ludzi zupełnie jeszcze zdrowych.

Rozprawa ta drukowaną została w języku francuzkim i przedstawioną Akademii Lekarskiej w Paryżu.

Dnia 7 grudnia. — Skutkiem ofiarowania przez Towarzystwo Naukowe Krakowskie i doktora Adryana Baranieckiego znacznej ilości dzieł i broszur lekarskich dla Towarzystwa Lekarskiego Polskiego, zebrani na tem posiedzeniu członkowie postanowili stanowczo bibliotekę Towarzystwa lekarskiego przenieść do sal klinicznych doktora X. Gałęzowskiego, gdzie urządzoną zostanie czytelnia naukowa dla lekarzy polskich.

Z kolei Dr E. Korabiewicz przedstawia Towarzystwu wy-

padek gwałtownego spazmu głośni. Chory wieku lat 45, cierpiący oddawna na reumatyzm, w kilka tygodni po zapaleniu opłócnej z wysiękiem, dostał spazmu tego, przeciw któremu Dr Korabiewicz używał na razie gorących kompressów na szyję, a do wewnątrz co cztery minuty dawał po małym kieliszku wódki, rozcieńczonej gorącą wodą. W pół godziny chory przyszedł do siebie, mimo że już był blizkim bardzo zaduszenia.

Dr Z. Laskowski opowiada o napadzie *delirium tremens* (obłędu opilczego) powstałym w skutek jednorazowego tylko nadużycia białego wina. Atak ten jednak ustąpił po zadaniu znacznej ilości opjum.

W końcu Dr G. Tarnawski przedstawia Towarzystwu wypadek nosacizny jaki obserwował w oddziale doktora Richet. W spostrzeżeniu tem Dr Tarnawski zwracał uwagę szczególnie na to, że jakkolwiek nosacizna u owego chorego była dokładnie sprawdzoną, liczne abscesy bowiem, owrzodzenie w jamie nosa i silne osłabienie usuwały wszelkie co do jej istnienia wątpliwości, szczepienie jednak ropy z abscesów tych koniom w Alfort dało przeczące rezultata. Nadto obserwacja ta ważną jest ze względu powikłań, jak: zapalenia płuc, opłucnej i stawu kolanowego, na które Dr Tarnawski kilkakrotnie zwracał już uwagę.

ROK 1868.

Dnia 11 stycznia. — Sekretarz 2gi, Dr Laskowski, składa Towarzystwu wykaz szczegółowy książek przysłanych na jego ręce z Krakowa od professora F. Skobla, dla Towarzystwa Lekarzy Polskich.

Dr G. Tarnawski ofiarowuje swą rozprawę: *De la morve et du farcin chroniques chez l'homme, et de leurs complications.*

D. X. Gałęzowski przedstawia kilka szczegółów, tyczących się pośmiertnej sekcji zmarłego na nosaciznę, którego historję choroby czytał na poprzedniem posiedzeniu Towarzy-

stwa Dr G. Tarnawski. Oględziny pośmiertne wykazały tu zapalenie ropne opon mózgowych, jedną z licznych komplikacji tej choroby, a obserwowanych po raz pierwszy przez doktora G. Tarnawskiego.

W końcu na temże jeszcze posiedzeniu jednogłośnie powołano doktora G. Tarnawskiego na urząd kassjera, który to obowiązek pełnił dotąd zastępczo wiceprezes Towarzystwa.

Dnia 8 *lutego.* — Po odczytaniu protokułu z zeszłego posiedzenia, z powodu kończącego się roku, Towarzystwo dnia tego zajmowało się przeważnie sprawami administracyjnemi. I tak, między innemi Dr Tarnawski czytał sprawozdanie z lat ubiegłych, z kassy Towarzystwa Lek. Pols., i wniósł kilka projektów co do ustalenia i powiększenia przychodów Towarzystwa, które przyjętemi zostały.

Na temże posiedzeniu jednogłośnie przyjęci zostali na członków honorowych Towarzystwa : Dr Józef Mayer i Dr F. Skobel, professorowie Wszechnicy Jagielońskiej w Krakowie, a Dr Wołowicz na członka czynnego korespondenta.

Dnia 7 *Marca.* — Bibliotekarz Towarzystwa Dr Józef Żuliński, czyta inwentarz książek treści lekarskiej, jakie Biblioteka polska na Quai d'Orléans, nº 6, w Paryżu, oddaje Towarzystwu Lek. Pols. do użytku jego, aż do chwili rozwiązania się takowego, w jakim to wypadku pomienione książki zwróconemi być mają rzeczonej Bibliotece.

Inwentarz ten, obejmujący 282 dzieł, w dwóch jednakowych egzemplarzach podpisanym został : ze strony Biblioteki polskiej, przez : pp. Walerjana Kalinkę i Eustachego Januszkiewicza, konserwatorów biblioteki, a ze strony Towarzystwa Lekarzy Polskich przez prezesa, doktora E. Korabiewicza, wiceprezesa, doktora Tadeusza Żulińskiego, sekretarza 1go, doktora X. Gałęzowskiego, sekretarza 2go, doktora Z. Laskowskiego, bibliotekarza, doktora Józefa Żulińskiego i kassjera, doktora G. Tarnawskiego.

Tegoż dnia, jako na ostatniem posiedzeniu kończącego

się roku (1867/8) Towarzystwa, przystąpiono do głosowania na nowych urzędników, wedle którego powołanymi zostali na:

Wiceprezesa	Dr E. Korabiewicz,
Sekretarza 1^go^	Dr X. Gałęzowski,
Sekretarza 2^go^	Dr Z. Laskowski,
Kassjera	Dr G. Tarnawski,
Bibliotekarza	Dr Józef Żuliński.

Prezesem zaś, wedle brzmienia ustawy, na rok 1868/9 został dotychczasowy wiceprezes, Dr Tadeusz Żuliński.

SPRAWOZDANIE Z KASSY.

Kassa Towarzystwa lekarskiego, po dzień 15 marca 1868 roku, posiada funduszu 201 franków 95 centimów.

Fundusz ten składa się:

1° Z kapitału żelaznego	fr.	30	»
2° Z ofiar dobrowolnych		162	»
3° Z podatków wniesionych		9	95
Razem		201	95

W roku 1865, stan kassy był następującym:

Pozostałość z funduszu byłego Towarzystwa lekarskiego fr.	78	10
Dochód roczny wynosił	187	»
Razem	265	10
Rozchód wynosił	121	50
Pozostało remanentu	133	60

W roku 1866:

Przychód wynosił....................	54	»
Rozchód wynosił....................	104	40
Deficyt wynosił....................	50	40

W roku 1867:

Przychód wynosił....................	70	»
Rozchód wynosił....................	91	80
Deficyt wynosił....................	21	80

W roku 1868 do dnia 15 marca:

Przychód wynosił....................	218	»
Rozchód wynosił....................	83	45
Pozostało remanentem............	134	55
Nadto pozostało z lat poprzednich.....	67	40
Jest więc w kassie................	201	95

SPRAWOZDANIE Z BIBLIOTEKI.

Pierwszy zawiązek biblioteki lekarzy polskich powstał z darów doktora A. Baranieckiego, doktora Sew. Gałęzowskiego i doktora Raciborskiego; głównem też źródłem dalszego jej rozwoju były pojedyncze ofiary członków Towarzystwa, jako też i osób po za towarzystwem zostających. Tu wliczyć jeszcze wypada różne pisma lekarskie prenumerowane przez Towarzystwo lub otrzymywane w zamian za wydawane jego nakładem *Roczniki*. Rozwój ten z chwilą zawieszenia Towarzystwa w 1860 roku wstrzymanym został, z tem większą za to gorliwością nowo zawiązane towarzystwo zwróciło uwa-

gę na podniesienie swej biblioteki. Rozesłano w różne strony stosowne odezwy, prosząc rodaków o poparcie tak ważnej instytucji.

Dr Skobel i Dr Majer z Krakowa byli jedni z pierwszych którzy pośpieszyli z szlachetną pomocą; za ich to przyczynieniem się, biblioteka nasza otrzymała prawie wszystkie dzieła wydawane nakładem Towarzystwa Naukowego w Krakowie. W Anglii znowu znaczny zbiór dzieł z nauk przyrodzonych i medycznych, zebranym został staraniem doktora Baranieckiego. Jakkolwiek zaś nie w téj mierze, lecz i z Warszawy i z innych stron nadesłano dary dla biblioteki Towarzystwa Lekarzy Polskich.

Do stanowczego jednak postawienia biblioteki naszej na należnem jej stanowisku, przyczyniła się szlachetna gotowość Zarządu biblioteki polskiej w Paryżu (quai d'Orléans, 6), mocą bowiem układu zawartego z wspomnianym Zarządem na dniu 26 lutego 1868, wszystkie dzieła treści medycznej, będące własnością biblioteki polskiej, przeszły do biblioteki Towarzystwa lekarskiego, z tem jedynie zastrzeżeniem, że w razie gdyby Towarzystwo lekarskie rozwiązać się miało, dzieła wspomniane jako własność biblioteki polskiej, w całości zwróconemi jej będą. Tym sposobem biblioteka lekarzy polskich w Paryżu posiada obecnie przeszło 500 tomów i do tysiąca broszur lub zeszytów różnych pism lekarskich.

Do czasu zawarcia układu z dnia 26 lutego, dzieła będące własnością Towarzystwa lekarskiego czasowie złożonemi były w jednej z szaf biblioteki polskiej. Stan podobny, w obec przedstawionego rozwoju biblioteki lekarskiej, dalej przeciągać się nie mógł. Dobro obu instytucji cierpieć by na tem musiało. Towarzystwo postanowiło bibliotekę swą urządzić oddzielnie; Dr X. Gałęzowski ofiarował na ten cel swą klinikę, w której obszerne posiada szafy. Obecnie też biblioteka lekarzy polskich znajduje się już na rue Dauphine, 26.

Na użytek publiczny biblioteka ta otwartą jest od godziny

czwartej do szóstej w każdą Sobotę. Książki do domu wypożyczają się tylko za złożeniem odpowiedniej kaucji.

Po sporządzeniu katalogu, szczegółowe sprawozdanie z biblioteki ogłoszonem będzie, dziś więc to tylko powiemy, że jak Towarzystwo lekarskie ustawą swą obejmuje nie samych lekarzy, tak znowu zadaniem jego biblioteki będzie gromadzić wszelkie środki dla rodaków przebywających zagranicą a poświęcających się medycynie lub naukom przyrodzonym.

Instytucja podobna ma przed sobą przyszłość i godnie może stanąć obok innych zakładów polskich w Paryżu. Mamy też prawo spodziewać się że rodacy gorliwi o dobro publiczne nie odmówią poparcia tak ważnemu przedsięwzięciu.

Wszelkie ofiary winny być przesyłane *franco*, pod adresem: *M. Joseph Zuliński*, *Paris*, *rue Dauphine*, 26.

NOTATKA BIBLIOGRAFICZNA

O PRACACH LEKARZY POLSKICH

STALE LUB CZASOWIE ZAMIESZKAŁYCH WE FRANCJI

OD ROKU 1861 DO 1868

PRZEZ DOKTORA ADRJANA BARANIECKIEGO.

W pierwszych dwóch poszytach (czyli tomach) Rocznika Towarzystwa Lekarzy Polskich w Paryżu, z roku 1859 i 1860, brakowało bibliograficznego dzieła, jakoteż wiadomości o pracach ziomków naszych, stale lub czasowie zamieszkałych we Francji. Niedostatek ten postanowiliśmy usunąć na przy-

szłość wprowadzając do naszego Rocznika osobną rubrykę, która zawierać będzie : 1° Spis Polaków którzy wciągu roku otrzymali stopień doktorski w Paryżu, Strasburgu i Montpellier; 2° Spis bibliograficzny dzieł, broszur i artykułów treści lekarskiej i z dziedziny nauk przyrodzonych, w ciągu roku ogłaszanych drukiem we Francji przez Polaków. 3° Wykaz prac naukowych jakiemi zajmowali się członkowie Towarzystwa w ciągu roku w takowem, i poza obrębem onego, z wyszczególnieniem gdzie takowe ogłaszanemi były. 4° Prace naukowe ziomków naszych przedstawione do Akademji lekarskiej paryzkiej, Akademji nauk i innych poważniejszych ciał i stowarzyszeń naukowych francuzkich.

Wykazy takie będą ważnym przyczynkiem do historji medycyny polskiej, a zarazem wiernym obrazem całorocznego ruchu umysłowego pomiędzy lekarzami polskimi przebywającymi we Francji. Rubrykę tę zakończą nekrologi kolegów, zmarłych wpośród nas w ciągu roku.

Drugi tom Roczników Towarzystwa był wydanym w końcu 1860 roku, zatem od początku 1861^{go} roku, zaczniemy tą razą nasze sprawozdanie z prac lekarskich, które obejmie kilkoletni przeciąg czasu do dnia dzisiejszego. Prac naszych rodaków w dziedzinie nauk przyrodzonych niemogliśmy tą razą wyliczyć, lecz, począwszy od bieżącego roku, bibliograficzny wykaz takowych będzie nadal wchodzić w zakres naszego Rocznika.

Polaków którzy się doktoryzowali we Francji od roku 1861 do 1868, o ile wiemy było dwódziestu, z tych dziewiętnastu w Paryżu, jeden w Montpellier; i tak :

W Paryżu. — W 1861 i 1862 niebyło nikogo.

W 1863, Ferdynand-Gerwazy Koysiewicz.

W 1864, J. Albert Piasecki.

W 1865, Władysław-Gustaw Chądzyński, Ksawery Gałęzowski, Paweł-Alexander-Henryk Osiecki, Stanisław Piotrowski, Izrael-Michał Rabinowicz.

W 1866, Władysław-Leopold Federowicz, Józef Gorski, Jan-Adolf Kalinowski.

W 1867, Karol Benni, Maurycy Kleczkowski, Zygmunt Laskowski, Stanisław Lœwenhard, Gustaw Maleszewski, Michał Markuszewski, Aleksander Okińczyc, Saladyn Ramlow, Gustaw Tarnawski.

W Montpellier. — Od 1861 do 1865 doktoryzował się jeden tylko Izydor Kawalerski.

W Strasburgu. — W tymże czasie niebyło nikogo.

O Polakach którzy doktoryzowali się w ostatnich dwóch latach (1866-67) w Montpellier i w Strasburgu, niemogliśmy powziąść żadnej wiadomości, bo tezy z tego czasu nie są jeszcze uporządkowane w bibliotekach Paryzkich, i nieoddane do użytku publicznego.

Prace ziomków naszych ogłoszone drukiem we Francji od 1861[go] *roku do dnia dzisiejszego, są następujące:*

Benni (Karol). — Gangrène spontanée. Accidents inopexiques et endartérite hypertrophique. Thèse, Paris, 1862, in-8.

Sprawozdanie z tej pracy umieszczone w *Gaz. des hôp. civils et milit.*, 1867, str. 469.

Chądzyński (Władysław-Gustaw). — Du céphalématome. Thèse. Paris, 1865, in-4.

Federowicz (Władysław-Leopold). — Du diagnostic différentiel des angines. Thèse. Paris, 1866, in-4, str. 34.

Fraenkel (A.). — Nouveau traitement des flueurs blanches, de l'écoulement blennorrhoïque, de la stérilité et de l'impuissance, suivi de considérations sur le traitement des maladies en général. Paris, 1861, in-8, str. 64.

Gałęzowski (Ksawery). — 1. Observations cliniques sur les maladies des yeux. 1re livraison. Paris, 1862, in-8, str. IV, 46, 1.

Z trzema figurami w tekscie. — Więcej poszytów nie wyszło. Kilka obserwacji tu umieszczonych, były wydrukowane pierwej lub później w *Moniteur des sciences* i w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, etc., o czem będzie wzmianka we właściwem miejscu.

2. Étude ophthalmoscopique sur les altérations du nerf optique et sur les maladies cérébrales dont elles dépendent. Thèse, Paris, 1865, in-4, str. VIII, 180, 1.

Z trzema figurami w tekście i tablicą chromolitografowaną. Toż samo wydano in-8., ze zmianą kartki tytułowej. Praca nagrodzona przez Fakultet paryzki wielkim medalem. — Sprawozdanie z tej tezy umieszczone w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1866, str. 253; w *The British and foreign medico-chir. Review and Quarterly Journal of pract. med. and surg.* London, 1863, Jan., n° LXXXI, a także są wzmianki w innych dziennikach.

3. Tableau synoptique de la réfraction de l'œil. Choix des lunettes. Paris, 1865.

Dwie tablice, in-4, wielki format. Też same tablice, z dodatkiem trzeciej nieogłoszonej po francuzku, były tłumaczone na język angielski przez doktora A. Pope, i wyszły w Saint-Louis, w Stanach Zjednoczonych Północnej Ameryki, pod tytułem: n° 1 i 2 «Synoptical Table of the Refraction of the Eye...... Choice of glasses, by Dr. Xavier Galezowski. Translated by Chas. A. Pope, M. D., for the benefit of his pupils.» n° 3 zawiera: «Convergent Strabismus» i «Divergent Strabismus».

4. Mémoire sur l'existence des vaisseaux capillaires d'origine cérébrale dans la papille du nerf optique. Leur signification dans le diagnostic des maladies cérébrales.

Z tablicą kolorowaną. Praca ta, przedstawiona Paryzkiej Akademii nauk, pozostała w rękopiśmie. Wyciąg z niej zrobiony przez autora, drukowanym był w *Comptes rendus de l'Ac. des sciences*, 1864, t. LXI, str. 1066-1068, w *Gaz. hebd. de med. et de chir.*, 1865, str. 811, i w *Union médicale*, 1866, str. 102 i 105.

5. Diagnostic des maladies des yeux par la chromatoscopie rétinienne, précédé d'une étude physique et physiologique des couleurs. Paris, 1868, in-8.

Z 32 figurami w tekście i 7 tablicami chromolitografowanemi. Wyciąg z tego dzieła pod tytułem «Physiologie des sensations lumineuses et colorées de la rétine», umieszczony w *Ann. d'Ocul.*, 1868, t. LIX, str. 14-57.

Oprócz wyżej wzmiankowanych prac, kolega Ksawery Gałęzowski w ciągu tego czasu umieścił w dziennikach następujące artykuły i obserwacje:

W « *Annales d'Oculistique, fondées par le Dr. Florent Cunier* », Brux., in-8.

1. Compte rendu de cent quatre-vingt-neuf opérations de pupille artificielle, pratiquées à la clinique du Dr Desmarres, du 1er janvier 1860 au 1er août 1861 (1852, t. XLVII, str. 220-269, l. c.).

Tož samo wyszło w osobnym odbitku pod tytułem :

De la pupille artificielle et de ses indications (Clinique ophthalmologique du Dr Desmarres). Paris, 1862, in-8, str. 54 et table des matières.

Sprawozdanie z tego artykułu umieszczone w *Union médicale*, 1863, str. 168-172 i str. 179-188 ; w *The American Journal of Ophthalmology* wydawanego przez *Jul. Hombergera*. New-York, 1862, vol. I, no 2, i w innych pismach perjodycznych.

2. Clinique ophthalmologique du Dr Desmarres. Observations.

Artykuł ten zawiera następujące obserwacje : « I. Cysticerques du corps vitré et de la rétine. II. Phlegmon spontané de l'œil. III. Glaucome aigu dans un cas d'atrophie progressive de la rétine (rétinite pigmentaire des auteurs). IV. Amaurose syphilitique. » (1862, t. XLVIII, str. 272, l. c.)

3. Recherches ophthalmoscopiques sur les maladies de la rétine et du nerf optique (Clin. ophth. du Dr Desmarres). Mémoire présenté au Congrès d'ophthalmologie de Paris, z 3 tablicami figur (1863, t. XLIX, str. 85-122, l. c.).

Tož samo wyszło w osobnym odbitku (Paris, 1863, in-8, str. 40, 1, i 3 tabl.). Rozbiór krytyczny przez p. Ramond umieszczony w *Courrier médical*, 1865, nro 15, a także jest wzmianka w innych dziennikach, które dały sprawozdanie o kongresie oftalmologicznym, w 1863 r. odbytym.

4. Etudes sur les flocons du corps vitré (Synchisis floconneux) (1864, t. LI, str. 61-76, l. c.).

5. Quelques mots sur l'hôpital ophthalmologique et la clinique du Dr Sperino de Turin (Correspondance). (1864, t. LI, str. 79-83, l. c.)

6. Du synchisis étincelant (1864, t. LII, str. 125-131).

7. Etude sur la diplopie monoculaire (1865, t. LIV, str. 199, 208, l. c.).

8. Physiologie des sensations lumineuses, etc. (1868, t. LIX, str. 14-57, l. c. porównaj « Diagnostic des maladies des yeux », etc.).

W *Gazette des hôpitaux civils et militaires.*

1. Choroïdite syphilitique (Clin. ophth. de M. Desmarres) (1862, str. 17-18, l. c.).

Artykuł ten umieszczony później w wyżej wzmiankowanych «Observations cliniques sur les maladies des yeux, 1re livr.», a rozbiór krytyczny przez p. *Warlemont*, w *Ann. d'Oculist.*, t. XLVIII, str. 106.

2. De l'amaurose cérébrale et de l'œdème de la pupille (Clin. ophth. de M. Desmarres (1862, str. 586, l. c.).

3. Rétinite albuminurique et glycosurique (1863, str. 249-250, l. c.).

Jest to obserwacya z wyżej cytowanej rozprawki : Recherches ophthalmoscopiques, etc., umieszczonej w *Ann. d'Ocul*, t. XLIX, 1863 r.

4. Amaurose cérébrale double, due à la suppression de l'époque menstruelle. Guérison (Clin. ophth. de M. Desmarres) (1864, str. 137-138, l. c.).

5. Sur les tumeurs intra-oculaires (leçon lue à l'École pratique de la Faculté de Paris) 1866, str. 274-275, l. c.).

6. Rozbiór krytyczny dzieła Dr. Fano *Traité pratique des maladies des yeux*. Paris, 1866, 2 vol. in-8 (1866, str. 358-359, l. c.).

7. Sur la rétinite et la névrite syphilitiques (1866, str. 419-420, l. c.).

8. De la diplopie dans l'ataxie locomotrice (1867, str. 358-359, l. c.).

Sprawozdanie z tego artykułu przez p. Warlemont umieszczone w *Ann. d'Ocul.*, t. LVIII, str. 101.

W *Union médicale.*

1. De la pupille artificielle et de ses indications (Clin. ophth. de M. Desmarres, 1863, str. 168-172 i 179-188, l. c.).

Jest to obszerne sprawozdanie z «*Compte rendu de* 189 *opérations*», etc., jak o tem wyżej powiedziano.

2. Quelques considérations sur le glaucome (Clin. ophth. du Dr Desmarres fils) (1864, str. 201-203, l. c.).

3. Sur la dégénérescence graisseuse de la rétine dans l'albuminurie (Clin. ophth. de M. Desmarres) (1865, nº 63, l. c.).

W *Courrier médical.*

1. Luxation du cristallin sous la conjonctive (1865, str. 5-6, l. c.).

W *Archives générales de médecine*, sept. 1867.

1. Sur les altérations de la rétine et de la choroïde dans la diathèse tuberculeuse.

Z tych wydana w osobnych odbitkach (Paris, 1867, in-8, str. 16, z tablicą chromolitografowaną). Rozprawkę tę przedstawił autor na jednem z posiedzeń kongresu międzynarodowego lekarskiego w Paryżu, 1867 r.

Garcia Wich (Emil) (z Montevideo, Uruguaj). — Etudes sur le spasme de la glotte. Thèse. Paris, 1863, in-4.

Pomiędzy emigrantami z r. 1831, był niejaki Garcewicz, o którego późniejszym losie nic nie wiedzą jego współtowarzysze wygnania, mniemają tylko, co jest bardzo prawdopodobnem, że *Garcia Wich* jest tylko przekręconem nazwiskiem *Garcewicza*, i że jest on synem emigranta osiadłego w Montevideo w Rzeczypospolitej Uruguajskiej.

Gorski (Józef). — Quelques considérations sur les causes et le traitement de la fièvre intermittente en Pologne. Thèse. Paris, 1866, in-4, str. 40.

Hirschfeld (Ludwik). — Traité et iconographie du système nerveux et des organes des sens de l'homme, avec leur mode de préparation. Paris, 1866.

Z dziewięćdziesięciu tablicami kolorowanemi. Jest to drugie wyda-

nie atlasu systematu nerwowego i organów zmysłu, wydanego przez prof. Hirschfelda w 1850 r. W nowem wydaniu, tablice pozostały też same, tylko tekst w części jest zmienionym, w części zaś poprawionym z dodatkiem przeglądu krytycznego najnowszych prac fizjologicznych.

Jabłoński (J.). — Lipomes. — Opération. — Mort subite. — Observation recueillie par M. J. Jabłoński, interne à l'Hôtel-Dieu de Poitiers. M. Jallet (*Gaz. des hôpitaux,* 1867, str. 194-195).

Kalinowski (Jan-Adolf). Du diabète sucré. Thèse. Paris, 1866, in-4.

Kawalerski (Izydor). — Traitement de l'orchite aiguë par la compression au moyen de la bande amidonnée. Thèse. Montpellier, 1862, in-4, str. 46.

Kleczkowski (Maurycy). — Sur les arthrites aiguës consécutives aux inflammations des os. Thèse. Paris, 1867, in-4, str. 52.

Kojsiewicz (Ferdynand-Gerwazy). — De l'érysipèle salutaire. Thèse. Paris, in- 4. str. 30.

Konarzewski (A.). — Épilepsie larvée ou épileptique caractérisée par un état particulier d'excitation du système nerveux. (Art. w *Gaz. hebdomad. de méd. et de chirurg.*, 1861, str. 183.)

Jestto obserwacya naszego rodaka, doktora A. Konarzewskiego zamieszkałego w Montfrin (Gard), podana przez Redakcję Dziennika.

Kościakiewicz (Antoni). — Angine couenneuse grave, fièvre très-intense et délire. Sudorifiques, vomitif, cautérisation profonde, gargarisme boraté, potion avec le même médicament, badigeonnage du cou avec la teinture iodée. Guérison au bout de neuf jours. — Obs. w *Recueil des travaux de la Soc. médic. d'Indre-et-Loire,* 1860 » przedrukowana w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1862, str. 34.

Laskowski (Zygmunt). — 1. Étude sur l'hydropisie enkystée de l'ovaire et son traitement chirurgical. Thèse. Paris, 1867, in-4, str. 111.

Taż sama Teza wydana jako oddzielna monografia, in-8, ze zmianą

tylko kartki tytułowej, razem str. 111; w tej liczbie są tablice ogłoszone przez p. A. Chereau, zawierające sprawozdanie z 65 operacyi ovariotomii do r. 1844 i tablica statystyczna stu operacji zrobionych od r. 1844, ułożona przez autora. Sprawozdanie z tej pracy umieszczone w *Gazette des hôpitaux*, 1867.

2. Observation sur la métrite parenchymateuse, recueillie dans le service de M. Gueneau de Mussy. (Art. w *Réforme médicale*, août 1866.)

Lewiński. — De la conjonctivite diphthéritique épidémique. (Art. w *Ann. d'Ocul.*, 1861, t. XLV, str. 43.)

Loewenhard (Stanisław). — Quelques recherches sur l'atrophie musculaire progressive avec la dégénérescence graisseuse. Thèse. Paris, 1867, in-4, str. 52.

Lubański (Alexander ?). — Guide aux stations d'hiver du littoral méditerranéen, 1865.

Rozbiór krytyczny tego dziełka przez doktora Dutroulau umieszczony w *Gaz. hebdom. de méd. et de chir.*, 1865, str. 722-723.

Lubelski (Wilhelm). — 1. Opium et belladone, lettre à M. le docteur Camus (de Saint-Quentin). Varsovie, le 21 août 1865.

Zawiera obserwacyą służącą jako dowód antagonizmu między opium i belladoną, umieszczony w *Gaz. hebd. de méd. et de chir.*, 1865, str. 569.

2. Application de l'éther pulvérisé sur la colonne vertébrale dans la chorée, lettre à M. le rédacteur en chef de la *Gazette hebdomadaire*.

Przy liście załączona obserwacja; umieszczone wszystko w *Gaz. hebd. de méd. et de chir.*, 1867, str. 247.

Łukomski (Justyn). — Chemik, były professor w Instytucie leśniczych w Petersburgu.

1. Guérison d'attaques épileptiformes, liées à la présence des vers intestinaux, par l'oléandrine, principe actif du laurier-rose. (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1863, str. 426.)

2. De la préparation et des effets toxiques de l'oléandrine. (Art. w *Répertoire de chimie de MM. Wurz et Barreswill.*)

3. Propriété antipyrétique du venin des hyménoptères. (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1864, str. 327.)

4. Appel aux vétérinaires sur la possibilité de guérir la morve par la vaccination. (Art. w *Gaz. des hôp. cil. et mil.*, 1865, str. 407.)

Markuszewski (Michał). — Des pansements à l'air raréfié, à l'alcool et à l'eau. Thèse. Paris, 1867, in-4, str. 32.

Nieszkowski. — Adénite lymphatique. Adénite, mort. Infractus de la rate et hypertrophie du système ganglionnaire. Coloration bronzée de la peau sans lésion des capsules surrénales. Observation recueillie par M. Nieszkowski, externe de service (hôp. Saint-Louis, M. Feréol), w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1867, str. 512-513.

Okińczyc (Alexander). — De la plique polonaise. Thèse. Paris, 1867, in-4, str. 39.

Osiecki (Paweł-Alexander-Henryk). — Du nouveau-né, son allaitement, son hygiène. Thèse. Paris, 1865, in-4, str. 38.

Piasecki (J. Albert). — Hygiène de la classe ouvrière du Havre au point de vue de l'alcoolisme. Thèse. Paris, 1864, in-4, str. 60.

Krytyczny rozbiór tej tezy napisany przez p. Ernesta Berchon, chirurga 1ej klassy w Marynarce francuzkiej, umieszczony w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1865, str. 215-216.

Pieńkowski (Adolf). — Note sur la conservation des substances organiques.

Artykuł w *Bull. de l'Acad. royale de Belgique*, 2 série, t. XIX, nº 5 i w osobnych odbitkach, in-8, mały format, str. 8.

Piotrowski (Stanisław). — 1. De la dégénérescence graisseuse du cœur. Thèse. Paris, 1865, in-4, str. 34.

2. Sociétés des secours aux blessés militaires des armées de terre et de mer. — Conférences internationales à Paris. (Art. w *Revue contemporaine*, 1867, 2 série, t. LVIII de la collection, t. XCIII, str. 5-30.)

Jestto pierwsza część artykułu napisanego dla nielekarskiej publiczności, dalszy ciąg umieszczony w listopadowym zeszycie wyżej wzmiankowanego pisma perjodycznego, str. 50-70.

Poznański (F. X.). — 1. Diagnostic et traitement du choléra. Paris, 1867, in-8, str. 19.

2. De l'impaludisme, par le docteur Duboué, commenté par F. X. Poznański. Paris, 1868, in-18, str. 39. (Extrait du Journal *la France médicale*, 1867, nos 102 i 103, 1868, nos 1 i 2.)

3. L'hygiène et le choix des professions (*Hygiène publique et industrielle*). Art. w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1868, str. 85-86.

Pracę tę czytał kolega Poznański w Ak. Lek. Paryzkiej, 18 lutego 1868 r.

Rabbinowicz (Izrael-Michał). — 1. Amaurose survenue brusquement pendant la convalescence d'une pneumonie. Guérison rapide par une émission sanguine.

Jestto opisanie wypadku zakomunikowanego Redaktorowi dziennika *Gaz. des hôpitaux*, przez kol. Rabbinowicza, który miał sposobność obserwowania go w dniu swoim służbowym w Bicêtre (u p. Léger), a nawet głównie przyczynił się do szczęśliwego wyzdrowienia, przepisując choremu natychmiast pijawki i kalomel. (Porów. *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1861, str. 242.)

2. Études historiques de l'empoisonnement. Thèse. Paris, 1865, in-4, str. 65.

Cztery ostatnie stronnice zawierają alfabetyczną tablicę wszystkich nazwisk roślin, zwierząt, minerałów, etc., z odpowiedniemi wyrazami arabskiemi i hebrajskiemi. Głównym przedmiotem tezy jest opisanie «Traktatu o truciznach» napisanego przez Mojżesza Majmonidesa i znajdującego się w Bibliotece Cesarskiej Paryzkiej w rękopiśmie arabskim, do którego zostało potem dodane tłumaczenie hebrajskie

przez Samuela Ebn Tibon'a. Po wstępie i dokładnem opisaniu rękopismu, autor podał tegoż dosłowne francuzkie tłumaczenie, zrobione z przekładu hebrajskiego, porównywanego z textem arabskim.

Za tę pracę autor otrzymał od Fakultetu Paryzkiego nagrodę 4ej klassy, *mention honorable.*

RACIBORSKI (Adam). — 1. Nouvelles considérations pratiques sur la ménorrhagie et ses rapports avec l'hématocèle périutérine.

Praca ta była przedstawioną przez autora na kongresie lekarskim w Rouen w 1863 r. i umieszczoną w zbiorze prac kongresowych : *Congrès médico-chirurgical de France*, 1re session, tenue à Rouen du 30 sep. au 3 oct. 1863, str. 124-133.

2. Paralysie des muscles du voile du palais et des membres, à la suite de diphthérite cutanée sans plaques diphthéritiques au fond de la gorge ; guérison rapide à l'aide de l'azotate d'argent administré à l'intérieur. (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1864, str. 78-79.)

3. Du rôle du médecin, à l'occasion du mariage de jeunes filles non encore réglées. (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1865, str. 122.)

4. De l'aménorrhée par causes psychiques et particulièrement par la peur excessive d'être grosse ou par le vif désir d'avoir des enfants. (Extrait des *Archives de médecine*, w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1865, str. 270-271 i str. 274-275.)

5. Traité de la menstruation, ses rapports avec l'ovulation, la fécondation, l'hygiène de la puberté et de l'âge critique, son rôle dans les différentes maladies, ses troubles, et leurs traitements. Paris, 1868, in-8, z 2ma tabl. chromolitografowanemi.

RAMLOW (Saladyn). — Du traitement de la vaginite. Thèse. Paris, 1867, in-4.

ROBIŃSKI (Seweryn). — De Bukovina balneo silesiaco. Diss. inaug. Berolini, 1863, in-8, str. 32.

STAŃSKI (Kajetan). — 1. De la contagion dans les maladies. Mémoire lu à l'Académie impériale de médecine le 24 janvier 1865. Paris, 1865, in-8, str. 40.

2. Le choléra est-il contagieux ? Mémoire lu à la Société des médecins des hôpitaux de Paris le 22 novembre 1865. Paris, 1866, in-8.

3. Examen critique des diverses opinions sur la contagion du choléra. Paris, 1866, in-8, str. 144.

4. Réflexions du docteur Stański, à propos du rapport de la commission des maladies régnantes à la Société médicale des hôpitaux de Paris. (Art. w *Abeille médicale,* 1867, str. 178.)

5. Quelques observations sur les faits de la contagion de la fièvre puerpérale (communiquées à la Société médicale des hôpitaux de Paris). (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1868, str. 66-67.)

6. Réflexions du docteur Stański sur la fièvre puerpérale, à propos d'une communication de M. Empis à la Société médicale des hôpitaux. (Art. w *Abeille médicale,* 1868, le 17 février.)

7. Contagion de la varicelle devant la Société médicale des hôpitaux de Paris, par le docteur Stański. (Art. w *Abeille médicale,* 1868, le 23 mars.)

TARNAWSKI (Gustaw). — De la morve et du farcin chroniques chez l'homme et de leurs complications. Thèse. Paris, 1867, in-4., str. 60.

TROCZEWSKI. — Nouveau cas de tænia expulsé par la semence de citrouille. Modification dans le mode d'administration du tænifuge. (Hôp. militaire de Nice. M. Wahn). (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1862, str. 586.)

WOJEJKOWSKI. — Tumeur solide de l'ovaire compliquée d'ascite prise pour une grossesse ; ovariotomie pratiquée

en 1844, guérison sans accidents, deux accouchements ultérieurs, par M. Wojejkowski, de Quingey (Doubs).

Interesująca ta obserwacja umieszczona w *Gaz. hebd. de méd. et de chir.*, 1861, str. 484.

Żagiel (Ignacy).—Choléra-morbus en Égypte. (Art. w *Gaz. des hôp. civ. et milit.*, 1865, str. 474-475.)

Żulinski (Tadeusz). — 1. Quelques mots au sujet du cerveau d'un Grand-Russe envoyé à la Société d'anthropologie de Paris par la Société des Amis des sciences naturelles de Moscou. Paris, 1867, in-8, str. 15, z 3ma fotografjami.

2. Kilka uwag o wodach mineralnych w Vichy i ich lekarskiem użyciu.

Korespondencja umieszczona w *Gaz. Lek.*, 1868 r., t. IV, str. 501-503 i str. 545-550.

3. Przedmioty sztuki lekarskiej na wystawie powszechnej w Paryżu r. 1867.

Korespondencja umieszczona w *Gaz. Lek.*, 1867 r., t. III, str. 389-391, 405-407, 415-423.

Żurkowski. — 1. De l'emploi de l'eau thermale sulfurée de Schinznach dans les affections des voies respiratoires. Précédé d'un rapport de M. le docteur Willemin. Strasbourg, 1867, in-8, str. II, 32.

2. Nouvelles observations sur l'emploi de l'eau thermale sulfureuse de Schinznach dans les affections des voies respiratoires. (Art. w *Annales de la Soc. d'hydrol. méd. de Paris*, t. XIV, 1867-1868, str. 200-238.)

Prace Członków naszego Towarzystwa, czytane na posiedzeniach i pozostałe w rękopismach dla użytku w następnych zeszytach naszego Rocznika, są następujące:

Kolegi B...., « Obserwacja o owrzodzeniu żołądka ».

Kol. Ksaw. Gałęzowskiego. 1. « Obserwacja o udawanem niewidzeniu ». 2. « Przypadek choroby zbliżający się do

Leucocythemii, przy braku zupełnym białych kulek krwi ».

Kol. Maur. Kleczkowskiego, « O gorączce tyfoidalnej ».

Kol. Edm. Korabiewicza, « O koxalgii natury nerwowej ».

Kol. Laskowskiego, « O zastosowaniu kąpieli arsenikalnych do leczenia reumatyzmów chronicznych ».

Kol. Stan. Loewenharda. — « O zapaleniu wedle teorji Virchowa ».

Kol. Okińczyca. — « Obserwacja o udzielaniu się epilepsji przez spółkowanie ».

Kol. Adolfa Pieńkowskiego. — « O konserwowaniu mięsa ».

Kol. F. X. Poznańskiego. — « Uwagi nad patologją cholery » (Te dwie rozprawki już są ogłoszone drukiem po francuzku).

Kol. Gustawa Tarnawskiego. — « Obserwacja nosacizny u człowieka ».

Kol. Józefa Żulińskiego. — *Amélie - les - Bains* (Pyreneje Wschodnie) pod względem geologicznym, klimatologicznym i balneologicznym ».

Kol. Tadeusza Żulińskiego. — 1. « O pestkach dyni jako środku przeciw tasiemcom ». 2. « Krytyczne sprawozdanie o dziele : Fizjologia Dr[a] G. Piotrowskiego. Kraków, t. I ».

Prace Członków naszego Towarzystwa, po za obrębem stowarzyszenia, i nieogłoszone dotąd drukiem, o ile nam są wiadome, są następujące :

Kol. Tadeusz Żuliński opracował :

a. « Listy o antropologii czyli nauce o człowieku », dziełko które ma wychodzić listami w jednym z dzienników polskich, a potem ma być zebrane w jedną całość.

b. « Przyczynek do Kraniologii Słowiańskiej. O czaszkach białorusinów i czerwonorusinów », opracowane do druku po francuzku, dla Towarzystwa Antropologicznego francuzkiego.

e. « O Towarzystwach i zbiorowych pracach lekarskich », rozprawka w rękopiśmie przygotowana do druku.

d. « Tłumaczy z francuzkiego na polskie dzieło D[ra] A. Padioleau, uwieńczone przez Akademję Lekarską Paryzką : « O medycynie moralnej w leczeniu chorób nerwowych », do którego dodaje obszerny wstęp i przypisy tyczące się medycyny niemieckiej, polskiej, etc., podwajających prawie objętość oryginału.

e. Nakoniec, jest stałym korrespondentem do Gazety Lekarskiej w Warszawie, w której umieszcza swoje korespondencje.

Z tych, zwracamy uwagę Kolegów na ostatnią wyżej cytowaną « o Wystawie Paryzkiej pod względem lekarskim » jako na sprawozdanie które, nie będąc za zbyt rozciągłem, daje jednak wierny i interesujący obraz wszystkiego tego co mogło interesować lekarza praktycznego, na tym ogromnym bazarze całego świata.

Kol. Stan. Piotrowski pracował w jednej z sekcji francuzkich zajmujących się sprawozdaniem o przyrządach wojskowo-lekarskich na wystawie Paryzkiej 1857 r. Sekcja ta ma sobie obecnie powierzone wypracowanie formularza chirurgicznego : « *Formulaire de chirurgie et instruction pour les infirmiers au champ de bataille et dans les hôpitaux.* »

Kol. Zygm. Laskowski przygotowuje do druku obszerną monografję w języku francuzkim, « o balsamowaniu w ogóle, a w szczególności o konserwowaniu preparatów anatomicznych, z zachowaniem ich miękkości, objętości i koloru ».

Kol. Izydor Kopernicki od kilku lat pracuje nad zebraniem rozmiarów i opisaniem czaszek znajdywanych w różnych częściach ziem słowiańskich. Na podstawie tych licznie nagromadzonych przez siebie materyałów, wypracowuje dzieło, którego przedmiotem jest rozpoznanie plemion i narodowości, należących do szczepu słowiańskiego i zamieszkałych w różnych krajach Europejskich. Praca ta

ważna pod względem etnograficznym, daleko ma większe znaczenie pod względem historyczno-politycznym, dowodzi bowiem że wszelkie fałszywe roszczenia tego lub owego szczepu do pokrewieństwa ze szczepem słowiańskim, muszą rozbić się w obec licznych niezbitych świadectw opartych na sumiennych kraniologicznych badaniach. Kol. Kopernicki, jeszcze w 1861 r., przedstawił pierwsze rezultata swych badań, na zebraniu lekarzy i naturalistów w Kijowie; wydrukowano je po moskiewsku w zbiorze prac naukowych wydawanych przez stowarzyszenie (*Czerwiec* 1861 *r. str.* 81-103). Tłumaczenie francuzkie, wraz z oryginałem, przedstawił nasz Kolega w 1866 r., do Towarzystwa Antropologicznego Paryzkiego, pod tytułem « Notice sur les cranes slaves » (porównaj *Bull. de la Soc. d'anthrop.*, t. VI, str. 643).

Oto wszystko co wiemy o nieogłoszonych pracach członków naszego Towarzystwa, lecz nim przystąpimy do innej materji, niech nam wolno będzie, z powodu badań kraniologicznych nad czaszkami słowiańskiemi, wspomnieć o badaniach historyczno-etnograficznych znakomitego naszego ziomka Duchińskiego, mających związek z naszym przedmiotem. Badania historyczne professora Duchińskiego poprzedziły prace kraniologiczne Kol. Kopernickiego, lecz obydwie te prace uzupełniają jedna drugą, tak, że mówiąc o jednej nie podobna przemilczyć o drugiej. Nasz historjograf oznajomił publiczność lekarską z wynikiem swych poszukiwań historyczno-etnograficznych, w rozprawce którą przedstawił i czytał w Towarzystwie antropologicznem Paryzkiem. Rozprawka ta była wydrukowaną w *Bull. de la Soc. d'anthrop. de Paris*, IIe série, t. 2, 1867 r. str. 271-284, pod tytułem: « *Introduction à l'ethnologie des peuples rangés au nombre des Slaves* ». — Rezultata badań Kol. Kopernickiego, potwierdzają zupełnie, wywody historyczne profesora Duchińskiego.

Przy tej zręczności, należy nam jeszcze zwrócić uwagę kolegów na jedną interessującą nas sesję Towarzystwa Antropologicznego Paryzkiego, z d. 19 Paźdz. 1865 r. na której toczyły się rozprawy « o kolorze oczu i włosów, o żydach, o słowianach i o związkach słowian z żydami, o przyczynach zmiany typu, o przejściach na judaizm, o wzorowej moralności żydów polskich, o pochodzeniu słowiańskiem żydów blondynów, etc. — W rozprawach tych, oprócz profesora Duchińskiego, przyjmowali udział pp. Broca, Lagneau, Pruner-Bey, Sandon, Boudin, Pouchet, Dally. — Sprawozdanie z tej sesji drukowane w *Bull. de la Soc. d'anthrop. de Paris*, t. VI, 1865, str. 515-522.

Przystępuję teraz do wykazania udziału jaki brali lekarze polscy w ciągu zakreślonego przez nas czasu, na zgromadzeniach naukowych francuzkich lub międzynarodowych które miały miejsce we Francji.

1° *Kongres międzynarodowy oftalmologiczny w Paryżu w* 1862 *r.*

W nim uczęstniczyli : Bohdanowski osiadły w Moskwie, B. Dombrowski z Uralu, Ksaw. Gałęzowski z Paryża, Hartman z Petersburga (rodem z Wołynia), Kroniewicz z Litwy, Wernicki z Królestwa Polskiego, Wilkowski z Petersburga, Ignacy Żagiel z Królestwa i Claus z nad Uralu, o którym w nawiasie w sprawozdaniach kongresu powiedziano że jest z Polski. Wszyscy wymienieni Polacy uczęstniczyli na kongresie jako członkowie, tak nazwani *membres adhérents*. Z tych : Kol. Ksawery Gałęzowski złożył sprawozdanie o rezultatach operacji uskutecznionych w klinice professora Desmarres, za rok ubiegły. Sprawozdanie to umieszczone w *Ann. d'Occulistique* 1863, t. XLIX, wyszło także oddzielnie w odbitkach, jak o tem wyżej wspomnieliśmy, pod tytułem: « Recherches ophthalmoscopiques sur les maladies de la rétine

et du nerf optique », z której kolega czytał na kongresie wyjątek: « De la rétinite glycosurique », i komunikował więcej godne uwagi obserwacje: « Les apoplexies de la rétine, la rétinite pigmentaire, les décollements de la rétine, sur l'amaurose cérébrale et particulièrement sur l'œdème ou infiltration séreuse du nerf optique (névrite optique) ». (porówn. *Congrès périod. intern. d'Ophthalm. Compte rendu......* 2e session. Paris, 1862, par le Dr Warlemont. Paris, 1863, in-8°, str. 110-113.

Drugą pracę, która nas tu obchodzi w tej chwili, stanowiły obserwacje przysłane z Warszawy przez profesora Szokalskiego, który nie mogąc sam być obecnym na kongresie, przysłał je wraz z listem, a interesująca obserwacja profesora, umieszczona w wyżej wzmiankowanem sprawozdaniu, (str. 245-246) pod tytułem: *Tumeur énorme du nerf optique*, par le Dr Szokalski de Varsovie ».

Oprócz wymienionych kolegów, wielu innych nie zapisanych na listę członków, lecz obecnych natenczas w Paryżu, znajdowało się na posiedzeniach kongresu, lecz nie brało udziału w rozprawach.

2. *Kongres Medyko-Chirurgiczny francuzki w Rouen w* 1863 r.

Na nim kolega Adam Raciborski przedstawił swoją pracę pod tytułem: « *Nouvelles considérations pratiques sur la ménorrhagie et ses rapports avec l'hématocèle péri-utérine* », umieszczoną w zbiorze prac kongresu, o czem już wyżéj mówiliśmy.

Wystawa Powszechna Paryzka 1867 *r.* i z powodu takowej kongresy i zebrania międzynarodowe naukowe, odkryły nowe pole niektórym z naszych ziomków do odznaczenia się; i tak:

3. *Kongres międzynarodowy lekarski* 1867 *r. w Paryżu.*

Na nim kol. Ksawery Gałezowski komunikował swoją pracę « Sur les altérations de la rétine, du nerf optique, et

de la choroïde dans la diathèse tuberculeuse» drukowaną w *Archives génér. de méd.*, sept. 1867, jak o tem wyżéj powiedziano.

Kol. Laskowski przedstawił swoje anatomiczne preparata i czytał notatkę o ich konserwowaniu, która będzie w całości umieszczoną w sprawozdaniu prac kongresowych. Metoda nowa polega na wstrzykiwaniu w naczynia płynu w skład którego wchodzi kwas karbolowy. Preparata kol. Laskowskiego znajdowały się na wystawie Paryzkiéj w oddziale francuzkim sztuk wyzwolonych, w klassie XII; uzyskały one list pochwalny od Komissji Cesarskiéj, obecnie znajdują się w «Muzeum Orfila».

Kolega Milliot z Ukrainy, asystent przy chirurgicznéj klinice w Kijowskim Uniwersytecie, przedstawił na kongresie nowy swój pomysł udoskonalenia diagnostyki chorób organów brzucha, za pomocą wewnętrznego oświecenia. Nowy sposób zależy na wprowadzeniu, przez gębę do żołądka i przez stolec do kiszki odchodowej, rurek szklannych małej średnicy zawierających dwa skręcone druty platynowe, które, połączone z biegunami apparatu Middeldorfa, są źródłem silnego światła. Dotąd doświadczenia były robione na zwierzętach, i jakkolwiek bądź nowy pomysł nie zdaje się mieć tak świetnéj przyszłości jak sobie wróży autor wynalazku, niemniéj jednakże wielce jest interesującym i zasługuje na dalsze na téj drodze badania.

Kol. Poznański komunikował swoje obserwacje o stanie pulsu w cholerze, i o specyficznem działaniu w tej chorobie kwasu cyanhidrycznego. Rezultata bardzo są zachęcające, gdyż, według słów autora, chorzy leczeni tym środkiem, z pomocą upustów krwi w początkach choroby, dają 88°/₀ wyzdrawiających na 100 chorych.

Na kongresie lekarskim zabierał jeszcze głos kol. Dropsy Krakowianin, z powodu rozpraw nad gruźlicą, wykazując jak niesłusznie przypisują wpływowi klimatu częste rozwinięcie się tej choroby w naszym kraju, dalej że *gruźlica*

najwięcej liczy ofiar między żydami, przyczyną zaś téj wyłączności jest nędzne pożywienie jakiem karmią się żydzi polscy i wczesne między nimi małżeństwa, nakoniec. że najskuteczniejszym środkiem przeciwko dalszemu rozwinięciu się tej choroby zdają się być kąpiele serwatczane.

4° *Kongres oftalmologiczny międzynarodowy w Paryżu,* 1867 *r.* (*Sesja* 3.).

Pomiędzy zapisanymi członkami na kongresie (*membres adhérents*) znajdujemy imiona tych samych lekarzy polaków którzy byli zapisani 1862 r. lecz z tych jeden tylko kol. Ksawery Gałezowski był obecnym na posiedzeniach i czytał: 1. « Note sur la choroïdite syphilitique et les rapports qui existent entre cette affection et la rétinite pigmentaire congénitale. » 2. Sur l'achromatopsie pathologique » (porown. (*Congrès périod. intern d'ophth. Compte rendu par le docteur Warlemont*, 3e *sess.* 1867. Paris, 1868, in-8. Sprawozdanie o tych dwóch notach obejmuje str. 162-165.)

5° *Kongres międzynarodowy antropologii i archeologii przedhistorycznéj*, *w Paryżu*, 1867 *r.*

Piąty poszyt Bulletynów Towarzystwa Antropologicznego, obejmujący sprawozdanie z kongresu, dotąd niewyszedł z druku, musimy się więc ograniczyć jedynie tylko na wzmiance że na nim zabierał głos kol. Izydor Kopernicki i przedstawił kraniometr swego pomysłu, uznany przez obecnych za bardzo praktyczny.

Oto wszystko co wiemy o udziale naszych ziomków w pracach naukowych lekarskich, z powodu wystawy powszechnej, w 1867 r., podjętych. Dotąd nie wszystkie jeszcze towarzystwa naukowe ogłosiły swoje sprawozdania, nie wątpimy jednak, że po ogłoszeniu takowych, nie jedna bibljo-

graficzna notatka przybędzie jeszcze i do naszego sprawozdania.

Zakres niniejszej bibljograficznej notatki, niedozwala nam wyliczać wszystkich obserwacji i rozpraw które były przedstawiane przez naszych rodaków, w ciągu tych lat kilku, różnym stowarzyszeniom naukowym francuzkim, musieliśmy ograniczyć się na wyliczeniu jedynie tylko takich, które następnie były drukowane osobno lub w jednem z pism perjodycznych, lecz zdało nam się koniecznem wyliczyć prace które były przedstawiane Akademii nauk i Akademii lekarskiej Paryzkiej, tych dwóch areopagów naukowego świata, o sankcję których każdy nowy wynalazek, każde nowe odkrycie, każda poważniejsza praca starać się musi.

Od r. 1861, *do dnia dzisiejszego, następujące prace naszych rodaków były przedstawiane Akademii lekarskiej Paryzkiej.*

W 1861 *roku na posiedzeniu Akademii.*

Dnia 19 lutego. Kol. Jan Hryniewicki (lekarz obwodowy w Joppecourt, Moselle), przedstawił: « Mémoire sur la fièvre typhoïde sporadique et épidémique, observée par M. le Dr Hryniewicki », porównaj *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVI (1860-1861), str. 491.

Dnia 5 *marca.* — Minister Stanu przesłał do Akademii raport D[ra] Zaleskiego, « Sur le service médical des eaux minérales de Fonsange (Gard) », *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVI, str. 419.

Dnia 2 *lipca* — Minister rolnictwa, robót publicznych i handlu przesłał raport D[ra] Czernichowskiego, « Sur l'épidémie de variole qui a régné dans le canton d'Aneau (Eure-et-Loir) », (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVI, str. 891), za którą to pracę, na przedstawienie Akademii, autor otrzymał od Ministerjum nagrodę « *mention honorable* ».

Dnia 23 *lipca.* — Przesłany przez Ministra rolnictwa, etc. raport D[ra] PIEGŁOWSKIEGO « Sur le service médical des eaux minérales de Vernet (Pyrénées-Orientales)» (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVI, str. 966). W tej pracy, autor szczególniejszą zwrócił uwagę na użyteczność leczenia wodami mineralnemi w każdej porze roku. Akademja lekarska zdając sprawę przedstawiła pracę Kol. Piegłowskiego : « Sur l'utilité de la médication hydro-minérale en toutes saisons » za « bardzo godną uwagi », i autor otrzymał za nią *medal bronzowy.*

Dnia 1 *października.* — Kol. JAN HRYNIEWICKI przedstawił memorjał pod tytułem : « Supplément à la statistique médicale de la fièvre typhoïde » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVII (1861-1862), str. 8).

Dnia 19 *listopada.* — Kol. KOŚCIAKIEWICZ przedstawił pracę : « Quelques mots sur la variole et la varioloïde qui ont régné épidémiquement en 1860 et 1861 à Rive-de-Gier » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVII, str. 152-153).

Na jednem z posiedzeń 1861 r. Professor Malgaigne przedstawił Akademii lekarskiej nowy sposób p. JUSTYNA ŁUKOMSKIEGO, chemika, leczenia choroby syfilitycznej za pomocą szczepienia ospy.

Ponieważ w ciągu lat kilku kwestja ta kilka razy była poruszaną przez niektóre dzienniki francuzkie i zagraniczne, myślimy więc że nie od rzeczy będzie podać tu krótką historję tej metody, która podobno najpierwej z Paryża na świat wyjrzała, i odbywszy podróż za granicę, powróciła znowu do Paryża, aby być ostatecznie zagrzebaną w archiwach Akademii Lekarskiej.

P. Justyn Łukomski, chemik, dawny prof. technologii w Leśnym Instytucie, od 1858 r. nie przestawał nalegać na lekarzy aby probowali nowego podawanego przez niego sposobu leczenia choroby syfilitycznej za pomocą szczepienia ospy. W Paryżu komisja wyznaczona przez Towarzystwo chirurgiczne (Société de chirurgie), której sprawozdawcą był Alf. Guérin, robiła doświadczenia w obecności p. Łukomskiego, i oświadczyła ostatecznie że rezultata są nic nieznaczące. Niezrażony tym wyrokiem, p. Łukomski jedzie do Moskwy, i tam w klinice robi doświadczenia w obec dyrektora kliniki, studentów i lekarzy. Ci ostatni dzielą się na dwa obozy, jedni na czele których « Gazeta Lekarska Mo-

skiewska», byli za metodą, inni, wraz z politycznym dziennikiem «Wiadomości Moskiewskie», byli przeciwko niej. Towarzystwo Lekarskie Moskiewskie (Fiziko-Medicinskoje Obszczestwo), do którego udano się po ostateczne zawyrokowanie, wyznaczyło komisję z sześciu członków złożoną. Komisja po ośmiu nadzwyczajnych posiedzeniach, odrzuciła nowy sposób, z bardzo małemi ograniczeniami, jeden tylko Dr Jelczyniecki nie podzielał tej opinii i wydał broszurkę po moskiewsku w 1860 r. zawierającą 100 obserwacji uwieńczonych pomyślnym skutkiem. Doświadczenia były robione w klinice Moskiewskiej pod okiem prof. Popowa, i w obecności wielu miejskich praktyków. Praca ta była przedstawioną przez p. Malgaigne Akademii Lekarskiej Paryzkiej, z której zrobiony wyciąg po francuzku, przez p. Łukomskiego, był rozesłanym, w formie cyrkularza, do wielu praktycznych paryzkich lekarzy. Wyszło także i niemieckie tłumaczenie pod tytułem: «Radicale Heilung der Syphilis vermittelst Kuhpocken-Vaccination. Leipzig und Heidelberg, 1860». Do tego «Allgemeine Medizinische Zentralzeitung» z 4 lipca i 20 czerwca 1860 r., umieściły artykuły doktora Kreysera, gdzie jest mowa o nowych trzydziestu trzech obserwacjach. Szapkin, lekarz w «Ekaterininskoj Bolnicy» w Moskwie, wielki zwolennik nowej metody, również ogłosił drukiem broszurę o nowym sposobie leczenia chorób wenerycznych za pomocą szczepienia ospy. Prof. Walter w Kijowie, w «Sowremiennoj Medicinie» 1860 r., n° 34, ogłosił swoje rezultata. Dr Tarnowski, pod okiem Avenariusa w Petersburgu, robi doświadczenia w «Kalinkinym szpitalu». Dr Suszczyniecki twierdził że widział w Krymie w Symferopolu 17 wypadków tercjarnej syfilitycznej choroby, wyleczonej za pomocą tej metody. Dr Enochin, dyrektor medycznego wojennego departamentu, sam opatrywał 32 żołnierzy, którzy opuścili przed kilką miesiącami szpital, będąc wyleczeni za pomocą szczepienia ospy z różnych form syfilitycznej choroby. P. Dechambre, w *Gaz. hebd. de méd. et de chir.*, t. VIII (1re serie), str. 144 i t. I (2e série), 1864, str. 656-659, mówi obszernie o nowej metodzie i rezultatach otrzymanych, i powiada że w «Lettres à M. Sales-Girons» (Revue médicale et étrangère), znajdują się dokumenta dostarczone przez samego wynalazcę.

Lecz widać że Akademia lekarska paryzka nie była olśnioną tylu powodzeniami, bo nigdzie nie znajdujemy śladu aby wzięto na serjo przedstawienie p. Malgaigne. Z drugiej strony i sam wynalazca zrażony nieuznaniem w zbiorowych ciałach naukowych, zapewne musiał pozostawić szczęśliwszym sukcesorom zdobywanie na tem polu palmy zwycięztwa, bo spotykamy w dziennikach francuzkich lekarskich jego pióro zajęte już innemi poszukiwaniami.

W 1862 r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.

Dnia 7 stycznia. — Kol. Ks. Gałęzowski przedstawił nowy model oftalmoskopu własnego pomysłu, za pomocą którego można egzaminować chorego w łóżku i przy dziennem świetle. Na komisarzy do wyexaminowania naznaczeni są: pp. Gavarret i Regnault (porównaj: *Bull. de l'Acad. de méd.*, 1861-1862, t. XXII, str. 266). Notatka z objaśniającą figurą była umieszczona w dziennikach lekarskich.

Dnia 18 lutego. — Kol. Filipowicz z Bain (Ille-et-Vilaine) podaje pod sąd Akademii aparat własnego pomysłu, wraz z notatką opisującą: « Description d'un appareil pour la réduction des fractures du membre inférieur ». Na komisarzy do wyexaminowania naznaczeni pp. Malgaigne, Gosselin i Huguier (porównaj: *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVII, str. 414).

Dnia 25 marca. — Złożono: Une lettre de M. le docteur Lipkau, relative à l'instrument nommé révulseur.

Dnia 9 września. — P. Trousseau złożył w imieniu D^ra^ Kułakowskiego, profesora w Petersb. Med.-Chirurg. Akademii, rozprawę pod tytułem: « Considérations générales sur la vie organique ». Na komisarzy naznaczeni pp. Trousseau i Devergie (porównaj: *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XVVII, str. 1161). *W Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1862 r., str. 421, jest sprawozdanie z tej pracy, która, jak powiada w przypisku sprawozdawca, od 2ch lat jest gotową, i miała być przedstawioną Akademii, lecz opóźniła się z powodów nie zależnych od autora.

Dnia 18 listopada. — Złożony list Dra Stańskiego przypominający, z powodu komunikacji Dra Trousseau, że Kol. Stański już w 1851 roku starał się wywołać przyrost kisty wątrobianej do ścianek brzucha, za pomocą akupunktury. Obserwacja ta ogłoszona w *Gazette médicale*, 1852 r., str. 689.

Dnia 29 listopada — Sekretarz komunikuje Akademii powtórną korespondencję Dra Stańskiego, tyczącą się komu-

nikacji p. Trousseau, zrobionej d. 11 b. m. (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVIII, str. 129).

W 1863 *r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.*

Dnia 21 *kwietnia.* — Złożona nota D^ra^ HERZOGA z Poznania, po niemiecku « O żółtej gorączce. »

Dnia 28 *kwietnia.* — Minister rolnictwa, handlu i robót publicznych, przesyła Akademii raport D^ra^ ZALESKIEGO, inspektora wód, « Des eaux minérales de Fonsange (Gard) » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXVIII, str. 618).

Dnia 29 *września.* — Minister rolnictwa, etc., przesyła raport D^ra^ PIGŁOWSKIEGO, « Sur le service médical des eaux minérales de Vernet (Pyrénées-Orientales) pendant l'année 1861 » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXVIII, str. 1192).

Dnia 13 *października.* — Minister rolnictwa, etc., przesyła Akademii lekarskiej notę pod tytułem : « Un relevé des vaccinations pratiquées par M. le Dr CZERNICHOWSKI » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXIX, str. 27).

Dnia 27 *października,* — D^r^ ŻAGIEŁ składa rękopism swój : « Mémoire sur la rage et son traitement ».

W 1864 *r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.*

Dnia 9 *lutego.* — Minister rolnictwa, etc., przesyła : « Rapport du Dr ZALESKI, médecin inspecteur aux eaux de Fonsange (Gard), sur le service médical de cet établissement pendant l'année 1862 » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXIX, str. 422).

Dnia 12 *kwietnia.* — Minister rolnictwa etc., przesyła : « Un rapport de M. le Dr CZERNICHOWSKI, sur une épidemie de coqueluche qui a sévi à Auneau (Eure-et-Loir) » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXIX, str. 596).

Dnia 20 *grudnia.* — Minister rolnictwa, etc., przesyła : « Rapport du Dr ZALESKI sur le service médical des eaux de Fonsange (Gard) pendant l'année 1863 » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXX, str. 207).

W 1865 *r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.*

Dnia 24 *stycznia.* — Kol. Stański czyta swoją pracę: « De la contagion dans les maladies » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXX, str. 419).

Dnia 24 *kwietnia.* — Kol. Ks. Gałęzowski przedstawił swój udoskonalony oftalmoskop, wraz z objaśniającą notatką. Notatka z rycinką umieszczona w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1865, nº 52, i w innych pismach perjodycznych (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXI, str. 744). Do tego oftalmoskopu p. Laugier dodał rodzaj lichtarzyka; i przedstawił na posiedzeniu Akademii, d. 22 maja 1866 r. Modyfikacja ta jest zrobioną w celu utrzymania płomienia świecy, zawsze na jednej i tejże samej wysokości.

Dnia 30 *maja.* — Akademja otrzymała: « Note à propos d'un cas d'hydro-encéphalocèle congénitale, par MM. Szafkowski, de Milan, et Friadon, d'Aguessac ». Na komisarza do wyegzaminowania naznaczony p. Depaul.

Dnia 5 *września.* — złożona korespondencja « Note sur le choléra, par le Dr Lubański ».

Dnia 12 *września.* — Złożono: « Lettre de M. le Dr Stański, relative à la discussion sur le virus variolique ».

Dnia 3 *października.* — Złożony list od p. Mathieu, fabrykanta instrumentów, który przedstawia nowe narzędzie pomysłu Dra Hirszfelda, profesora Szkoły Głównej Warszawskiej, wykonane według tegoż instrukcji. Nowe narzędzie służy przy sekcjach do wycinania bez uszkodzenia mlecza pacierzowego, i nazywa się *medullotom.* Notatka profesora Hirszfelda umieszczona w *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXI, str. 7.

Dnia 31 *października.* — Złożona: « Note sur le choléra par M. le Dr Romanowski » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXI, str. 142).

W 1866 *r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.*

Dnia 9 *stycznia.* — Kol. Adam Raciborski czytał: « Du

traitement topique des affections utérines » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXI, str. 336). Sprawozdanie z tej pracy, umieszczone w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1866, str. 30, pod tytułem : « Du traitement topique des affections de la matrice par des pansements quotidiens à l'aide des pressoires médicamenteux, préparés avec les typhas », z trzema figurami w tekscie.

Dnia 12 *czerwca.* — Przedstawiona korespondencja doktora Żagla: « Du climat de l'Egypte et de son influence sur le traitement de la phthisie pulmonaire » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXI, str. 763).

Dnia 10 *lipca.* — Kol. A. Raciborski czytał notę : « Description d'un état pathologique encore peu connu de la partie antérieure de l'urèthre chez la femme, précédée de quelques nouvelles considérations anatomiques sur cette partie de l'urèthre » (porównaj : *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXI, str. 850).

W sierpniu. — Kol. Ks. Gałęzowski przedstawił nowe narzędzie, zrobione przez PP. Robert i Collin według jego wskazówek, a które nazywa « dilatateur lacrymal ». Notatka z dwoma figurami, umieszczona w *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXII, str. 227-228.

Podobno na jednem z posiedzeń Akademii Lekarskiej, 1866 r., przedstawioną została notatka w imieniu Kol. Milliota, pod tytułem : « Sur la compression préventive ». Wspomnioną notatkę autor czytał przedtem w Towarzystwie Biologiczném, a sprawozdanie z tej pracy znaleźć można w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1867, str. 113.

W 1867 *r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.*

Dnia 29 *stycznia.* — P. Raynal przedstawił, w imieniu Kol. Milliota, oczy psów i baranów, służące jako dowód odradzania się soczewki oka po operacjach, fakt o którym dotąd powątpiewano. Kol. Milliot robił swoje doświadcze-

nia w szkole w Alfort, na zwierzętach danych do jego doświadczeń przez P. Raynal. Przy operacjach używał keratotomii (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXII, str. 408).

Na témże samém posiedzeniu P. Gosselin przedstawił: « Note sur l'anesthésie locale au moyen de l'éther pulvérisé, par le Dr LUBELSKI de Varsowie » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXII, str. 407).

Dnia 16 *kwietnia.* — przedstawiona w imieniu Koll. LUBELSKIEGO druga notatka pod tytułem : « Note sur l'emploi de l'éther sulfurique pulvérisé dans les affections nerveuses» (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXII, str. 632).

Dnia 20 *sierpnia.* — P. Béclard, w imieniu professora Ludwika NEUGEBAUERA z Warszawy, złożył kilka jego dzieł wydanych po polsku i po niemiecku i następujące narzędzia: 1° Dwa lustra maciczne, pomysłu doktora Neugebauera, z których jednego używa przy egzaminowaniu szyjki macicznej i dna pochwy, drugiego przy operacji fistuły pęcherzo-pochwowej (vésico-vaginale) ; 2° Dwie igły dwojakiego kształtu, jedna massywna z uszkiem u dołu, druga rurkowata ; i 3° rączkę do igieł nowego urządzenia.

Dnia 8 *października.* — Kol. POZNAŃSKI czytał na posiedzeniu Akademii : « Note sur les effets physiologiques et thérapeutiques de l'acide cyanhydrique » (*Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXII, str. 1151).

Dnia 22 *października.* — Kol. POZNAŃSKI czytał powtórnie : « Sur la pathologie du choléra épidémique, ses périodes et ses degrés ». Umieszczone w skróceniu w *Bull. de l'Acad. de méd.*, t. XXXII, str. 1190-1193.

W 1868 *r., na posiedzeniu Akademii Lekarskiej.*

Dnia 18 *lutego.* — Kol. POZNAŃSKI czytał : « De l'hygiène et du choix des professions ». W tej pracy która umieszczona jest całkowicie w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1868 r., str. 85-86, autor mówi o dwóch ważnych kwestjach higieny:

1° O szkodliwych skutkach wytrzebiania lasów we wszystkich cywilizowanych krajach i o zaniedbaniu rolnictwa dla przemysłu; 2° O wyborze pracy przemysłowej stosownie do organizacji indywidualnej każdej jednostki. Dla dojścia do tego ostatniego celu, autor radzi ustanowienie *Komisji konsultacyjnych*, myśl która zasługuje na głębszą rozwagę i która w cywilizowanych krajach może przynieść zbawienne owoce.

2° *Paryzka Akademja Nauk* (Académie des sciences).

W 1861 *r. Na posiedzeniu Akademii.*

Dnia 18 *marca.* — Przedstawiony memorjał P. G. Białopiotrowicza, pod tytułem: « Cure de la rage d'après la méthode de M. C. Truskowski ». Według słów autora (nielekarza), metoda o której mówi używaną jest na Litwie od 27 lat. *Hieracium pilosella* i *Lithrum salicaria*, są tym zbawiennym specyficznym środkiem tak dla ludzi jako też i dla zwierząt. Przy tem załączoną jest instrukcja o sposobie używania lekarstwa. (Porównaj *Comptes rendus de l'Acad. des sc.*, t. LII, str. 532.)

Dnia 26 *sierpnia.* — Złożony memorjał przez doktorów Dybkowskiego i Eugeniusza Pelikana, pod tytułem: « Recherches physiologiques sur l'action de différents poisons du cœur ». Drukowane w *Comptes rendus de l'Acad. des sc.*, 1861 r., t. LIII, str. 384-387. Jest to sprawozdanie z doświadczeń robionych na żabach z truciznami: *upas antiar*, *tanghinia venenifera*, *digitalis* i *heleborus viridis*. Kolega W. Dybkowski jest naszym rodakiem, a p. Eugeniusz Pelikan, syn Rektora byłego Wileńskiego Uniwersytetu, zaaklimatyzował się już zupełnie w Rossji, i nienależy do rzędu polskich lekarzy.

Dnia 1 *kwietnia.* — P. Białopiotrowicz przedstawił « Addition à sa note sur la cure de la rage par la méthode Truskowski. » (*Comptes rendus*, *l. c.*, str. 658.)

W 1863 *r. na posiedzeniu.*

Dnia 8 *czerwca.* — P. Bernard przedstawił Akademii nauk: « Sur l'influence des nerfs sur les sphincters de la vessie et de l'anus; Note de MM. Gianuzzi et Nawrocki ». Notatka umieszczona w *Comptes rendus de l'Acad. des sciences,* t. LVI, str. 1101-1143. Doświadczenia były robione w laboratorjum P. Bernarda, w Collége de France.

Dnia 22 *czerwca.* — P. Czemichowski przedstawia swój memorjał: « Sur le miel et sur les différences qu'il présente, selon les climats, la nature du sol, les plantes croissant dans la région où butinent les abeilles, etc.» Dla wyegzaminowania tej pracy wyznaczono na komisarzy PP. Blancharda i Payen'a. (*Comptes rendus de l'Acad. des sciences,* t. LVI, str. 1156.) Jakkolwiek bądź jest to przedmiot więcej obchodzący gospodarstwo wiejskie niż medycynę, zawsze jednakże z pewnych względów zasługuje i na naszą uwagę.

W 1864 r. o ile wiemy nikt z polaków niepodawał prac swoich (1).

W 1865 *r. na posiedzeniu Akademii nauk.*

Dnia 24 *kwietnia.* — Kol. Ks. Gałęzowski przedstawia, wraz z notatką, oftalmoskop swego pomysłu a który został odesłany do wyegzaminowania do komisji złożonej z PP. Babinet, J. Cloquet i L. Foucault. (*Comptes rendus de l'Acad. des sciences,* t. LX, str. 865.)

Dnia 24 *lipca.* — Sekretarz zwraca uwagę na przedstawioną drukowaną notatkę P. Pieńkowskiego: « Sur la con-

(1) W 1864 r. przedstawiali swoje prace do Akademii PP. *Masłowski i Rudanowski.* Zapewne przodkowie obydwóch tych panów byli niegdyś polakami, lecz potomkowie podobno są na dobre zaaklimatyzowani w Moskwie, i nie należą do rzędu polskich lekarzy. Prace ich podane do Akademii Nauk są: « Nouveau système de traitement de la syphilis sous le climat du Nord, à l'aide de quelques moyens pharmaceutiques particuliers découverts par M. J. Masłowsky, médecin accoucheur à Moscou. (*Comptes rendus de l'Ac. des sc.*, t. LIX, str. 484, i w *Comptes rendus de l'Ac. des sciences,* t. LIX, str. 1009-1013.)

servation des substances organiques et principalement de la fibre musculaire » w której autor, na zasadzie własnych doświadczeń, twierdzi że mięsa solone ocanem sody łatwiej wysuszają się, zachowują przyjemny zapach i łatwiej odsalają się niż te które były zaprawiane chlorkiem sodu. (*Comptes rendus de l'Acad. des sciences*, t. LXI, str. 169.)

Dnia 23 *października.* — Otrzymano rękopism P. Święcickieo z Mińska (na Litwie) tyczący się cholery. Rękopism ten wraz zinnym jednocześnie otrzymanym oddany został do komissji « *du legs Bréant* ». (*Comptes rendus de l'Ac.*, t. LXI, str. 687.)

Dnia 13 *grudnia.* — P. Cl. Bernard przedstawił notę kol. Ks. Gałęzowskiego : « Sur l'existence des vaisseaux d'origine cérébrale dans la pupille du nerf optique ». Drukowane potem w *Union médicale*, 1866, nº 102 i 105. Wyciąg zrobiony przez autora drukowany w *Comptes rendus de l'Acad. des sciences*, t. LXI, str. 1066-1068.

Dnia 26 *grudnia.* — P. Guyon czytał na posiedzeniu Akademii Nauk notatkę pod tytułem : « Quelques expériences négatives au point de vue de la transmission du choléra de l'homme aux animaux, faites à l'hôpital des cholériques de Varsovie, en 1831 ». Artykuł ten umieszczony całkowicie w *Gaz. des hôp. civ. et mil.*, 1866, str. 6. Chociaż autor nie jest polakiem, umieściliśmy ten artykuł, jako przedmiot bliżej nas obchodzący (1).

W 1867 *r. na posiedzeniu Akademii nauk.*

Dnia 28 *stycznia.* — kol. Milliot przedstawił : « Mémoire sur la régénération du cristallin ». Autor memorjału oświadczył że dalej będzie kontynuować swoje doświadczenia, i że

(1) W 1865 r. Akad nauk otrzymała : « Sur la structure du tissu nerveux étudiée par une nouvelle méthode, note de M. *Roudanowsky*, présentée par M. Cl. Bernard », umieszczona w *Comptes rendus de l'Ac. des sc.*, t. LX, str. 342-343.

potem ogłosi rezultat swoich prac in extenso w *Journal de l'anatomie et de la physiologie.*

Dnia 26 *sierpnia.* — Prof. Bernard przedstawił notę P. Szmulewicza, pod tytułem : « Recherche sur l'influence de la chaleur sur le travail mécanique du muscle de la grenouille, note de M. J. Chmoulevitch ».

Zakończymy tę notatkę wyliczeniem nagród które otrzymali nasi ziomkowie we Francji od roku 1861go za prace lekarskie :

1° DOKTORZY.

W 1861 ROKU.

Rabbinowicz (Izrael-Michel) za Externat w 1860 roku *medal bronzowy.*

Czernichowski za pracę « Rapport sur la variole épidémique » na przedstawienie Akademii lekarskiej paryzkiej do ministra rolnictwa, etc., otrzymał *mention honorable.*

Pigłowski (inspektor wód mineralnych w Vernet) za raport « Sur les eaux minérales de Vernet (Pyrénées-Orientales) », a szczególniéj za wypracowanie « Sur l'utilité de la médication hydro-minérale en toutes saisons », jako za pracę « godną uwagi », na pzzedstawienie Akademii lekarskiej paryzkiej do ministra rolnictwa, etc., otrzymał *medal bronzowy.*

W 1865 ROKU.

Rabbinowicz (Izrael-Michel) za Internat 1864 roku *medal bronzowy.*

W 1866 ROKU.

Gałęzowski (Ksawery), za tezę « Étude ophthalmoscopique sur les altérations du nerf optique, etc. », od Fakultetu paryzkiego *medal srebrny* (grande médaille).

Rabbinowicz (Izrael-Michel) za tezę : « Études historiques de l'empoisonnement », otrzymał nagrodę *mention honorable.*

w 1867 roku.

Laskowski (Zygmunt), za preparata swoje anatomiczne wystawione na wystawie powszechnej paryzkiej, w sekcji « des arts libéraux, Classe XII », otrzymał *mention honorable.*

Piotrowski (Stanisław), za pracę w jednéj z sekcji francuzkich, zajmującéj się sprawozdaniem o przyrządach wojskowo-lekarskich na wystawie paryzkiéj w 1867 r., otrzymał od Komisji cesarskiéj *medal srebrny.*

2° UCZNIOWIE MEDYCYNY.

w 1861 roku.

Kojsiewicz (Ferdynand-Genoary, syn emigranta), za pracę w szpitalu Śgo Andrzeja w Bordeaux, otrzymał *prix Delord.*

w 1865 roku.

Jabłoński, w szkole lekarskiej w Poitiers, otrzymał *medal srebrny.*

w 1866 roku.

Górski (Józef) za prace podjęte w szpitalach w czasie epidemicznéj cholery, otrzymał *dzieło naukowe* z napisem że jest dane na pamiątkę zasług jakie oddał w czasie grasującéj epidemii w Paryżu w 1865 r., z *uwolnieniem od wszelkich kosztów* dalszego wpisu, doktoryzacji, patentu, etc.

Aleksandrowicz (syn emigranta) otrzymał *nagrodę konkursową* za ostateczne examina z pierwszorocznego kursu nauk lekarskich w Montpellier.

Żurkowski (Warszawianin) otrzymał *nagrodę konkursową* za ostateczne examina z drugorocznego kursu nauk lekarskich w Montpellier.

Oto jest wszystko co zdołaliśmy zebrać naprędce. —Sprawozdanie nasze doprowadzonem jest do Marca bieżącego roku.

Główne prace naszych ziomków, o ile nam się zdaje, są tu wszystkie wyliczone, a także wiele prac pomniejszych, lecz nie wątpimy że przedmiot nie jest zupełnie wyczerpanym, i że, nietylko w prowincjonalnych lekarskich dziennikach lecz i w paryzkich pismach perjodycznych, znajdą się jeszcze nie wzmiankowane artykuły. Postaramy się o dopełnienie tego co się opuściło, w jednym z przyszłych poszytów, lecz upraszamy także i szanownych ziomków aby ze swéj strony chcieli nam dopomódz w téj pracy, przesyłając do Towarzystwa swoje dopełnienia i uwagi. — Pominęliśmy w téj pracy artykuły i obserwacje Rodaków które były pierwotnie umieszczone w dziennikach niemieckich i innych pismach cudzoziemskich, a z których dopiero późniéj zrobiono wyciągi lub tłumaczenia do pism francuzkich, gdyż takowe są już po za obrębem naszego programatu, jak *np.* wyciągi z artykułów doktorów : Bryka i Metzla z Krakowa; Gilewskiego, Bagińskiego, Zaleskiego, Salkowskiego i bardzo wielu innych, wzięte z *Œsterreichische Zeitschrift für prakt. Heilk.*, — *Wiener medizinische Wochenschrift*, — *Centralblat*, — *Archiv für pathol. Anatomie*, — *Zeitschrift für rationnelle Medicin*, — *etc.*, *etc.* — Z drugiéj strony, umieściliśmy kilka prac które nie były drukowane we Francji, lecz co do tych ostatnich, są to prace ogłoszone przez członków Towarzystwa które, stosownie do programatu, na początku niniejszego sprawozdania umieszczonego, zawsze będą wchodzić w zakres naszéj całorocznéj bibliograficznéj notatki, gdziebykolwiek takowe wydane były. Pomiędzy autorami jest parę nazwisk, względem których mamy niejaką wątpliwość o ich polskiém pochodzeniu; jeśli przekonamy się o naszéj pomyłce, lub sam autor zrobi nam swoją uwagę, poczytamy sobie za obowiązek sprostować ją w jednym z następnych poszytów.

SPIS PRZEDMIOTÓW.

ZAWARTYCH W ZESZYCIE PIERWSZYM TOMU PIERWSZEGO.

PARYŻ. — Drukarnia E. MARTINET, ulica Mignon, 2.